

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

I/169.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Egy bojkottfelhívás és ami mögötte van

Nem ez a harc lesz a végső?

Interjú Csengey Dénessel

Még szeptember végén kértelek, nyilatkozz a háromoldalú megállapodások kapcsán az MDF-et ért vádakra, mely szerint lepaktált az MSZMP-vel. Akkor elhárítottad az interjút, mondván, a politikai helyzet még annyira alakulóban van, kár lenne veszélyeztetni a demokratikus ellenzék egységét. *Mi készítette az MDF-et most mégis kenyértörésre?*

– Akkor azért hárítottam el a nyilatkozatot, mert azt gondoltam, az utolsó pillanatig halogatni kell, s ha lehet, el kell kerülni a konfrontációt. Erre te vagy a tanúm és az interjú, amit meg is csináltunk, de közös meg egyezéssel nem adtunk közre. A gondolat, amit most elmondok, már akkor készen volt. Ennek a népszavazásnak a története a nemzeti kerekasztal-megállapodások aláírásakor kezdődött. Mi azt a megállapodást aláírtuk és külön nyilatkozatban záradékként csatoltuk hozzá azokat a kérdéseket, amelyekben nem született megállapodás. A szabaddemokraták nem írták alá ezt a nyilatkozatot és szeptember 18-ától fogva ujjal mutattak ránk, hogy nektek kell vállalnotok a történelmi felelősséget ezért a megállapodásért. Utána az történt, hogy a kormány ennek a megállapodásnak minden pontját úgy terjesztette be, hogyan azt mi kívántuk, azt is, amiben nem történt megállapodás. Tehát a nemzeti kerekasztal aláírt megállapodása eredményeképpen létrejött egy új alkotmány, létrejött egy választási törvény, amelynek alapján szabad választásokat lehet tartani Magyarországon, létrejöttek a politikai pártok demokratikus működését szabályozó rendelkezések, megszűnt a munkásörtség, felszámolódnak a munkahelyi pártszervek, s az MSZP-nek el kell számolnia a vagyonával, különben nem jegyzik be és nem indulhat a választásokon. Ezt nem lehetett biztosan előre megjósolni, de mi azt gondoltuk, hogy az MSZMP-nek nagyobb teherterhelés a választásokon a munkásörtség és az, hogy nem vonul ki a munkahelyekről, illetőleg nem számol el a vagyonával, mint az ellenzéknek. Ebből a gondolatból kiindulva véltük úgy, számíthatunk rá, hogy a kormány parlamenti előterjesztésében érvényesülni fog az a különvélemény, amelyet már a nemzeti kerekasztal-tárgyalásokon világosan érzékeltetett Pozsgay Imre, azután megerősített Németh Miklós, hogy a kormány nem ért egyet az MSZMP-nek Pozsgayt rendreutasító határozatával, tehát a radikálisabb

előterjesztést valószínűsítette. Ebben mi hittünk, ebben a szabaddemokraták nem hittek. S annak a megállapodásnak eredményeképpen, amiről ők egy hónapon keresztül azt mondták, „semmi közünk hozzá”, az ellenzék minden követelése teljesült. S ott álltak, hogy nekik ehhez semmi közük. Ennek a népszavazásnak tulajdonképpen ez a tétje. A Szabad Demokraták Szövetsége azt próbálja bebizonyítani, hogy mégiscsak ő érte el ezeket az eredményeket és nem más, tulajdonképpen presztízssokai és presztízstétjei vannak. Ugyanakkor ez a népszavazás a valóságban ma tétjét veszített, idejűmúlt ceremónia, hiszen a szavazólapon szereplő négy kérdés közül három már eldőlt. Itt csak a presztízsz a tét, s én meg tudom érteni, hogy ez fontos a Szabad Demokraták Szövetségének, de azt gondolom, Magyarországnak az a fontos, hogy a politikai élet az igazán fontos kérdések köré csoportosuljon. Ilyen pedig most véleményem szerint három van. Az első, rövidesen megkezdődik a tárgyalás a kormány és a Nemzetközi Valutaalap között egy hároméves szerződésről. Ezt mindenképpen meg kell kötni, különben az ország két hónap alatt fizetéképtelenné válik. Ámde milyen feltételeket vállal el a kormány ennek a szerződésnek a keretében? Ezek a feltételek meg fogják felelni egy néhány hónap múlva felálló új kormányának, tudja vállalni őket, vagy nem? Tehát az ellenzéki pártoknak most ezekre a tárgyalásokra kellene koncentrálni. A másik! Folytató a tárgyalások a jövő évi költségvetésről, meg kellene akadályozni, hogy ez a parlament költségvetést fogadjon el a jövő évre, mert az a kérdés, hogy a jövő évi költségvetés is tartalmazza-e azt a 100 milliárd Ft-ot, amelyet az ideai veszteséges állami vállalatok támogatására fordított, vagyis tulajdonképpen kiöntött a Dunába. De erről senki nem beszél. A harmadik: folyik az állami vagyon kirablása, magántulajdonba mentése. A kommunistákat azért nem érdeklik már a munkahelyi pártszervezetek, azért hagyják nyugodtan, hogy ezek vonuljanak ki, mert az a tervük, hogy ők ott maradjanak, felveszik a Párizsban vásárolt zakójukat, és ott maradnak, mint tulajdonosok. Ez a három kérdés fogja eldönteni az ország útját a jövő évben, s el fogja dönteni a magyar demokrácia sorsát.

folytatás a 4. oldalon

Új gazdasági program
régi, öreg vezetőkkel?

(Írásunk a 6. oldalon)

Mondd, te kit választanál?

(Ikszelési zavarok a 7. oldalon)

Honkóstolónk ezúttal a kálvinista Rómát, Debrecent mutatja be a 8-9. oldalon.

Megadom a tiszteletet

Dúl a névváltoztatási láz: ha már valódi gyógyír nem akad hamarjában súlyos bajainkra, hát legalább annyi örömünk legyen, hogy megszabadulhatunk a kommunista diktatúra jelképeitől, a vörös álmennyország hamis szentjeitől. Olykor azonban túlzásba esünk, és haraggal fordulunk el olyanok nevétől is, akik kommunisták voltak ugyan, de bajainkról nem tehetek, sőt érdemeiket szerezték a nemzet szolgálatában.

En ezt nem helyeslem, és megadom a tiszteletet az olyan embereknek, akik nem idegen hatalom érdekeiért, hanem eszményeiket követve küzdöttek egy jónak vélt új társadalmi rendért, és ebben a küzdelemben életüket áldozták. És fejet hajtok azok emléke előtt is, akik a fasizmus elleni harcban estek el mint kommunisták.

Ságvári Endre, Kilián György vagy Pataki István ilyen ember volt. Ártatlanok vére nem tapadt a kezükhöz, a terrorgépezet később bekövetkező ki-

építéséhez nem volt közük. Bátran harcoltak a hitleristák ellen, és elestek a harcban. Beírták nevüket a magyar nemzet szabadságküzdelmeinek aranykönyvébe.

Mások nevét is említhetném, de itt a gondolatot akarom hangsúlyozni: egy ideig lehet pozitív szerepe a történelemben annak is, ami később kárhözváltossá válik. Nem angyalok és ördögök küzdenek világunkban, nem a hófehér áll a koromfeketével szemben, nem az eszményi Örök Igazság hadakozik az eredendő Gonosz ellen.

Ne felejtsük: az inkvizitorok az elnyomó uralmat gyakorló Egyház szolgálatában ugyanannak a kereszténységnek a nevében kínozták és küldték máglyára áldozataikat, amelyért egykor – sőt még az ő korukban és később is – a vértanúk ezrei mentek a halálba. Talán az inkvizitorok miatt a vértanúkat sem szabad tisztelnünk?

gggy

Németh Miklós üzenete

Németh Miklós miniszterelnök az Európa Tanács miniszteri bizottságának tagjaihoz intézett üzenetében emlékeztetett arra a sorsfordulót ígérő helyzetre, amelyben lehetővé vált Magyarország számára az Európa Tanácshoz való csatlakozási kérelem előterjesztése. Rámutatott, hogy ennek háttérét az elmúlt másfél év gyökeres átalakulási folyamatai teremtették meg. A magyar nép most történelmi lehetőséget vívott ki ahhoz, hogy megtalálja a civilizált Európával való azonosulásának útját.

Kontinensünk meghatározó és egyben reménykeltő fejleménye, hogy Közép-kelet-Európában az emberi jogok, a politikai és gazdasági demokrácia, a társadalmi szolidaritás értékein nyugvó reform-folyamatok nyernék egyre nagyobb teret. Egész Európára kiterjedő összefogásra van szükség ugyanakkor ahhoz, hogy a változások gyorsuló üteme mellett is megőrizhető legyen a folyamatok stabilitása, s az átalakulás kontinensünkre kiterjedő hatásai az európaiság szellemében rendezett keretekben érvényesüljenek. Meggyőződésem, hogy az Európa nyugati feléhez fűződő mind szorosabb kapcsolataink, ezen belül az Európa Tanácson belüli tagságunk elősegítheti belső társadalmi folyamataink visszafordíthatatlanná tételét. Ez egyben jelezné Nyugat-Európa elhatározottságát, a gyökeres kelet-európai reformok tettekkel történő támogatására, hangoztatja többek között a magyar miniszterelnök üzenete.

Tüntetéők

– szerte Európában

A transznacionális radikális párt tagjainak százezer tüntettek a román követségek előtt, Moszkvában, Prágában, Budapesten, Varsóban, Brüsszelben, Lisszabonban, Rómában és Madridban. A nagykövetségeknek szánt levelet nem tudták átadni, minden próbálkozás sikertelennek bizonyult. Moszkvában a több mint száz tüntető közül tizenötöt rögtön a megmozdulás kezdetén őrizetbe vettek, és még aznap bíróság elé állították. Prágában 150, a radikális, a Független Békemozgalmat és a Személyi Szabadságért Mozgalmat képviselő ember tartott tüntetést a román követség előtt. A rendőrség erői csak figyelemmel kísérték az eseményeket, néhány jelenlévőt igazoltattak, miközben emberek százai elől elzárták az utat, így akadályozva meg őket, hogy a tüntetés színhelyére érjenek. Varsóban a tüntetés nyugodt körülmények között folyt le. A megmozduláson kb. 50 ember vett részt.

Berlini követelések

A román nép szabadságáért tüntettek szerda délután az NDK fővárosában. A megmozdulást a Képzőművészek Szövetsége berlini csoportjának tagjai szervezték. A mintegy háromszáz tüntető transzparenszekkel és hangszórón követelt szabadságot a román néptől. A menet a román nagykövetség elé vonult, ahol a szervezők felolvasták a külképviselőre már korábban eljuttatott nyilatkozatukat. Ebben tiltakoztak a bukaresti kormány drasztikus megszorító intézkedései, az emberi jogok megsértése, valamint a nyolcezer falu tervezett lerombolása ellen. Jelen voltak a tüntetésen azok is, akik magukat az „Egyesült Baloldal Létrehozását Kezdeményező Koordinációs Csoportnak” nevezik. Ők, valamint az NDK Művészeti Kiállítási Központjának képviselői felszólították a Német Szocialista Egységpartot: ne küldjön delegációt a Román Kommunista Párt kongresszusára. Az ADN jelentéséből az nem tűnt ki, hogy a megmozdulásra a brassói munkástüntetés második évfordulója alkalmából került sor.

Horn Gyula az Európa Tanácsban

Közös akarattal tudunk felzárkózni

A hatalomnak egy elit által történt monopolizálásával való szakítás, a pluralista demokrácia térhódítása Közép- és Kelet-Európában új történelmi távlatokat nyit a kelet-nyugati viszony számára – jelentette ki Strasbourgban az Európa Tanács miniszteri bizottsága előtt Horn Gyula.

Köszönetet mondva néhány éve még elképzelhetetlennek tűnt meghívásért, a magyar külügyminiszter rámutatott: az Európa Tanács hitvallása az emberi jogok, a demokrácia, a humanizmus védelméről, erősítéséről egyetemes, civilizációs hagyományok, értékek védelmét jelenti. Bebizonyosodik: a demokrácia és intézményei a haladó emberek küzdelmének vívmányai. Nincs külön polgári vagy szocialista demokrácia. Az eddigi megkülönböztetés csak arra volt jó Kelet-Európában, hogy elleplezzék a hatalomnak egy elit által történt monopolizálását, demokrácia-ellenességét. Az ezzel való szakítás, a pluralizmus, a demokrácia térhódítása Közép-Kelet-Európában új történelmi távlatokat nyit a kelet-nyugati viszony számára. Az elmúlt másfél-két esztendő alatt politikai téren eljutottunk a demokratikus rendszer olyan szintjéig, amely soha nem létezett Magyarországon történetében, s amely megfelel a civilizált Európa mai korszerű követelményeinek. A régi, az elit uralmát biztosított társadalmi-politikai rendszerhez már csak törvénytelen úton, erőszakkal lehetne visszatérni. Az új rendszer biztosíthatja az emberek politikai és gazdasági vállalkozásának szabadságát, amely az európaiság lényege.

A világ mai civilizációs fejlettségi szintjén az egypártrendszer és az állami tulajdon dominanciája anakronizmus, ellentétes a társadalom teljesítményképességének követelményeivel, megakadályozza az emberi jogok ér-

vényesülését. A Magyar Köztársaság létrejöttének sajátossága: kifejezetten kedvezően gazdasági feltételek közepette ment és megy végbe. Olyan nyíra, hogy ma a retrográd erők, visszarendeződés hívei éppen a valódi gazdasági, szociális válságot igyekeznek meglovagolni – ez népszerűség teremthet – demagóg eszközökkel. Jóságos a magyar nép elégedetlensége mert emberek millióinak folyamatosan rosszabbodnak az életkörülményei. Csak egy új rendszer hozhat létre a szociális piacgazdaságot, az egyén, a helyi közösség vállalkozásait, a gazdasági fejlődés motorjait. Ez gyors, erőteljes, ugyanakkor fájdalommal járó kiépítése nélkül nem képes a nemzet felemelkedni.

A Magyar Köztársaság számára létfontosságú egy új társadalmi, politikai, gazdasági, szociális és nemzetközi status quo megteremtése. Ennek legfontosabb elemei: új típusú együttműködés a világ fejlett országaival, amely megteremti Magyarország számára a fejlődés új feltételeit, az ehhez vezető út, a konvergencia útja: a politikai rendszer, az emberi jogok, a demokratikus intézmények, piacgazdaság kiépítésének útja. A Magyar Köztársaság politikai értelemben közép-európai állam lett ismét. Bizom abban – mondotta –, hogy be is költözhettünk a közös európai házunkba. Biztosan lehetnek abban, hogy a magyar nemzet megbízható, szorgos lakója, építője lesz a kibővített új közös európai háznak. Nem idealizáljuk a nyugati társadalmakat – mondotta –, van ott is gond elég, de a magyar nemzet több évtizedes hátrányba került. Nem akarjuk, hogy ez fényérvnyire nőjön. Közösen akarattal tudunk felzárkózni, ez mind nyájunk érdeke.

A VILÁG HÍREI

– Samír nem hajlandó tárgyalni a PFSZ képviselőivel, mert azok „nem érdekelték a békében.” A Washington és Kairó által már elfogadott terv szerint Izrael közvetítten a PFSZ-t is képviselő palesztinokkal tárgyalna a megszállt területeken rendezendő választásokról.

– A légielő negyedszer bombázta San Salvador külvárosát, ahol a felkelők ennek ellenére szilárdan tartják állásaikat, sőt új hadműveletek kezdésére is futotta erejükből. A Nemzetközi Vöröskereszt ideiglenes tüzszünetet kért, hogy legalább a polgári sebesülteket ki lehessen menteni a tűzvonalból.

– Kaifu Tosiki japán miniszterelnök azt tervezi, hogy januárban Magyarországra látogat.

– Medgyessy Péter fokozott közvetlen japán beruházásokra szólította fel az érintett japán üzleti köröket, a vegyipar, a járműipar és a turizmus területén. A Suzuki autógyár építésének a tervét érintve Medgyessy Péter elmondta, hogy a Magyarországon megvalósuló alkatrészgyártás azért

lenne kívánatos, mert hozzájárulna a magyar ipar műszaki színvonalának emeléséhez. A japánok a segítségnyújtáson elsősorban a környezetvédelmi és a szakemberképzés területén látnak lehetőséget.

– Vitázik a Pravda Baker amerikai külügyminiszternek azzal a megállapításával, hogy a kelet-európai országok a nyugati értékrend átvétele felé haladnának. Véleménye szerint a szocializmus valódi értékeinek helyreállításáról van szó.

– A vezetőváltás társadalmi visszhangját felmérő bulgáriai közvélemény-kutatás azt mutatja, hogy Todor Zsivkov leváltásával kivétel nélkül egyetért minden megkérdezett. A nagy többség szerint már rég végre kellett volna hajtani. A megkérdezettek 20 százaléka nem biztos abban, hogy Mladenov képes lesz megoldani a gondokat.

– Az ENSZ élelmiszeri és mezőgazdasági szervezete (FAO) konferenciáján felszólalt Hütter Csaba. A miniszter részletesen szövegezte meg az ENSZ-vel kialakított kapcsolatairól, amelyek nem bővültek az

utóbbi időkben. S végül síkra szállt a mezőgazdasági termékek nemzetközi kereskedelmének liberalizálása, a protekcionizmus leépítése mellett.

– Ha a két Németország hosszú időn át hangoztatja óhaját az egyesülésre, akkor nagyon nehéz lesz azt megakadályozni. A folyamatot meg lehetne kezdeni, de ésszerű módon, garanciákat biztosítva Európa és a Szovjetunió számára” – mondotta Ordonez spanyol külügyminiszter. Reményét fejezte ki, hogy Margaret Thatcher brit miniszterelnök is kedvező álláspontot helyezkedik majd a kérdéssel kapcsolatban.

– Pekinget aggasztják a kelet-európai változások. Csütörtökön Ravalpindiben Li Peng kijelentette: a világnak még várnia kell, hogy eldőljön, pozitívak-e ezek a fejlemények vagy negatívak, és hogy kedvező hatást gyakorolnak-e a világképre. Ő semmiféle hasonlóságot nem lát a kelet-európai változások és a Kínában végbemelő fejlemények között.

Erdélyiek levele az amerikai törvényhozásnak

Szülőföldjük ügyének kértek támogatást erdélyi menekültek az Egyesült Államok törvényhozásától. Németh Géza, a rákosszentmihályi református gyülekezet lelkésze adta át szerdán emlékiratukat Washingtonban Tom Lantosnak, az amerikai törvényhozás magyar származású képviselőjének. A 175 erdélyi menekült által Budapesten aláírt levél rámutat, hogy Romániában – a békeszerződés előírásai ellenére – soha nem tartották tiszteletben a kisebbségi jogokat s az utóbbi évtized tapasztalatai arra mutatnak, hogy a nemzetiségeket meg akarják semmisíteni. Az erdélyi magyarok – a törvényhozás útján – a szabadságszerető amerikai néphez folyamodnak, javasolva: a kelet-európai kérdések hosszú távra szóló megoldásánál vegyék figyelembe az évezredek erdélyi magyar kultúráját, az európai civilizáció részét, s az erdélyi népek igényét az önkormányzatra.

Ahogy egy „kellemetlen” tanú látja:

Kollaboránsok és karrieristák a Kisgazdapárt központjában

V. Mi történt és miért nem történt Erd óta...?

Dr. Boross Imre országos pártfőigyezőnk, korrekt interjú adott a *Mai Nap* november 15-i számában az in-korrekt és hazugságok sorozatát felvontató – ugyan e lap november 7-i számában megjelent – Prepeliczay-féle interjúra.

Egyetlen megállapítását nem osztom csupán dr. Boross úrnak. Mégpedig a hivatkozott interjú utolsó mondatát, amely reményt lát arra, hogy Prepeliczay úr fejlődőképes ember lenne, – ahogyan Boross úr mondja – „idővel több tapasztalatot szerez és elkerüli a politika zátonyait.”

E feltételezést legjobb esetben egy jó szándékú optimizmusnak, amolyan *Krisztusi-gesztusnak* (Ha megdobnak kövel, dobd vissza kenyérrrel...) tekinthetem. Ami helyénvaló is lenne keresztényi eszméink szerint, ha nem Prepeliczay Istvánról lenne szó, aki gátlástalanul és előre megfontolt – kizárólag személyes érdekeiért vezérelve! – zúdíjtja közre a legszemérszedeutobb hazugságokat.

Jó néhány már napvilágra került e cikksorozatban és a *Magyar Nemzet* november 9-i számában. Alljon most ismét, e sorozat befejező részében a legarcátlanabb hazugság!

Prepeliczay „úr” hivatkozott a *Mai Nap*-beli „interjújában” egyebek között ezt állítja dr. Simó Zoltánnak, az országos fegyelmi bizottság elnökének nyílt levelével kapcsolatban, amelyet a „politikai bizottság”-hoz írt a „Dátum” november 7-i számában: Simó... személyes érdekeit(?) – (F.S.) a pártérdek elé helyezi. Késégsbe vonja az érdekiérvényességét, holott öt hónappal ezelőtt történt, mostanáig nem volt semmi kifogása ellene.” (Kiemelés tőlem. F.S.)

Közölhetem, hogy dr. Simó Zoltán, mint a nagybudapesti vezetőség pártügyésze volt az – a Gyöngyösi Fazekas Gyulán és rajtam kívül – aki ott és akkor Erdén, a Balogh-Prepeliczay-féle példátlanul tisztességtelen, antidemokratikus puccs (a tanácskozás második napján) azután, szinte kisebb fajta idegösszeomlással, katasztrófa-ként élte meg a bolsevista mértékkel mérve is „csúcsteljesítménynek” nevezhető eseményt. Nagy nap múlva azonban (1989. június 8-án!) már érzelmeiktől mentes, higgadt, tiszta, de rendkívül kritikus írásos elemzést juttatott el a párt valamennyi budapesti, vidéki és országos tisztségviselőihez, (akiknek persze a címét meg tudta szerezni!): „A párti felelőssége az érdekiérvényességének tükrében”, címmel. Igaz, ez a dokumentum nem kapott különösebb nyilvánosságot – mivel Simó dr. valóban féltette és félti a pártot! – kiabáló betűkkel ráírta elemzésére: „CSAK BELSŐ HASZNÁLATRA!”

Elemzésében – nem az újságró, hanem a jogász szemével – ugyanazt írta le három sűrűn gépelt oldalon, mint én e sorozat előző részében! Utalt

már akkor arra a veszélyre is, ami sajnos egyre erősödő tendencia a jelenlegi pártvezetés „kulcsfigurái részéről”, nevezetesen az értelmiség, a szürkeállomány fokozatos kiüldözésére, kiátkozására a pártból. Egyebek közt ilyeneket írt e dokumentumban Simó dr.: „...leválasztja a pártól azt az értelmiségi réteget, amely belső meggyőződésből, felelősségérzetből, és nem minden áron való pozíciószerezési vágytól hajtva politizál. Ezek az emberek olyan „idealisták”, akik nélkül egy párt nem lehet meg. Belőlük kerülnek ki azok, akik elméletileg is megalapozzák a párt ideológiáját. Kiválásuk a pártból azt jelentené, hogy a Kisgazdapárt egy monolitikus, a kommunista párthoz hasonló politikai szervezetté válna, ahol nem tisztelik a kisebbségi véleményt. Ha ez bekövetkezik, akkor kicsiben olyan folyamatok játszódhatnak le, mint amit megszoktunk az MSZMP-ben az elmúlt negyven évben...”

A továbbiakban ilyeneket is olvashatott (volna) Prepeliczay úr (is) ebben az elemzésben: „... több személy esetében megállapítható volt, hogy mandátum nélkül vettek részt a nagyválasztmányon;

- a levezető elnök (Baloghról van szó! – F.S.) munkájában sok kifogásolni való merült fel...;

- ...semmi esetre sem volt meg a joga a levezető elnöknek arra, hogy olyan személyektől is megvonja a szót, akiket egy hangos kisebbség, vagy akár a többség nem kíván hallani... egy demokratikus pártban elemi kell tekinteni az ilyen igényt” (A véleménynyilvánítás jogáról, a szólás-szabadságról van szó! F.S.)

Simó dr. ebben az elemzésében dokumentálta a Balogh-féle „választás” módszerét is.

„Nem lehet szó nélkül elmienni a tisztségviselők megválasztása során tapasztalt hibáknál sem. A választások előkészítésénél a demokratikusan megválasztott, minden megyét képviselő jelölt személyek (a jelölőbizottságról van szó! – F.S.) többórás vita után adták meg ajánlásukat. Még zárt ajtóik mögött folyt a vita, addig az üléssteremben többben azon mesterkedtek, hogy elhíttessék a nagyválasztmánnyal: a jelölőbizottság munkája nem demokratikus.

Ez sikerült. És ezzel gyakorlatilag megvonták a bizalmat az általuk választott ideiglenes intézőbizottságtól, és a jelölőbizottságtól. Hogyan történhetett mindez? Akik ott voltak, tapasztalhatták, hogy egy kisebbség a levezető elnök segítségével és vezetésével az ideiglenes intézőbizottság által összeállított forgatókönyvet felrúgva, új forgatókönyvet írtak, ami ütközik a pártalkotmány 22. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakkal. Ezt a súlyos alkotmányvétséget a nagyválasztmány elfogadta, elsősorban a demagóg ráhatás folytán... Ez a jogsértés azonban tovább folytatódott. Így az intézőbi-

zottság összetételére vonatkozó elképzeléseket, javaslatokat a levezető elnök (Balogh) arra hivatkozva, hogy azok nem demokratikus körülmények között születtek, elvetette, holott erre joga nem volt, és új megoldást javasolt. Tette ezt akkor, amikor az eredeti elképzelés is minden megye egyetértésével lett kialakítva...

A politikai bizottság megválasztásánál megint hibázott. Nem a jelölőbizottság által összeállított személyi javaslatok, hanem a ki tudja kik által összeállítottakat terjesztette elő, amit a nagyválasztmány elfogadott. Minden más megoldást elutasított, másokat nem hallgatott meg...”

(Tudni kell – mint azt az előző folytatásban is megírtam –, hogy ez a másnap „nagyválasztmány” már nem a valódi nagyválasztmány volt. Ugyanis a valódi küldöttek jelentős része az első napi tanácskozás után – gondolva, hogy a legényegesebb kérdésen, a tisztségviselők és az országos intézőbizottság megválasztásán már túl vagyunk! – aznap este hazautazott. Jöttek helyükre a rokoni mandátumvizsgáló bizottság és a helybéli „rendezőgárda” tartalékos küldöttei...!)

Dr. Simó Zoltán elemzésében kitér a „főtitkárválasztás” körülményeire is: „a pártalkotmány 22. §-a szerint a személyi kérdésekben a választás akkor érvényes, ha a jelölt a szavazatok abszolút többségét megszerzi. A főtitkár megválasztásánál ezt az alkotmányos előírást a levezető elnök nem érvényesítette. A jelenlévők kevesebb mint fele szavazott a főtitkára, ennek ellenére megválasztottnak kiáltották ki...”

Ezt tehát az igazság azzal kapcsolatban, hogy öt hónap óta szóvátt, vagy nem tette „a tisztességtelen” Simó dr. a nagyválasztmányon történeteket. Mindez azonban csak a kezdet volt. Dr. Szege István, országos pártfőigyező-helyettes, a Csongrád megyei szervezet elnöke néhány hét múlva levelet juttatott el valamennyi budapesti és megyei szervezet vezetőjéhez, amelyben ugyan e kifogásokat feltárta, s arra kérte a címzetteket, hogy csatlakozzanak álláspontjukhoz: követeljék a jogsértések, az antidemokratikus tettek kivizsgálását, s azt, hogy a pártelnök sürgősen hívja össze az érvénytelenül, dr. Balogh György által „leváltott” országos intézőbizottságot!

Azt, hogy a címzettek közül erre ki és hogyan reagált, nem tudom. Tény azonban, hogy az általam vezetett Nógrád megyei választmány augusztus 7-én állásfoglalást juttatott el Vörös Vince elnök úr bakonyai címére. Ebben csatlakozásunkat fejeztük ki a Csongrád megyei szervezet elnökének nyilatkozatához, megtoldva azt további négy pontban rögzített testületi véleményünkkel. Ezekben tiltakoztunk a puccsszerűen „megválasztott” politikai bizottság léte ellen, s kifejtettük rosszállásunkat, hogy a főtitkár és munkatársai immáron két hónapja sem készítették el a nagyválasztmány

által elfogadott Politikai Állásfoglalást, amelyet pedig már a nagyválasztmány záró munkanapján közzé kellett volna tenni a sajtóban!

Visszautasítottuk az a gyakorlatot és módszert is, hogy az ebben az időszakban megkezdődött Háromoldalú Nemzeti Kerekasztal alkufolyamatában a Kisgazdapárt vezéreközi tisztségviselői nem kéri ki a párttagság véleményét azokról a kérdésekről, amelyekben a Kisgazdapárt álláspontját képviselendő, önkényesen kijelölt személyeket delegálnak. A negyedik pontban megyei választmányunk is követelte, hogy még Szent István napja előtt hívja össze pártelnökünk az országos intézőbizottságot, ahol tűzzék napirendre: mikor legyen Magyarországon a helyhatósági, és mikor az országgyűlési képviselői választás – a Kisgazdapárt szerint? Melyek az átmenet legsarkallatosabb politikai kérdései, s azokban mi az állásfoglalása pártunknak, és kik a szövetségeseink? Értékeljük (előre kiküldött tájékoztató alapján!) a nagyválasztmány munkáját, az azóta végzeteket, a munka személyi feltételeit, levonva a szükséges konzekvenciákat. Azt is kértük, hogy küldjék meg végre legalább a megyei szervezetek és az országos IB-tagok részére azt az 1947-es pártalkotmányt, amelyet látatlanul és ismeretlenül megszavaztatott Erdén Balogh György. Végezetül leszögeztük: kizárólag az országos IB döntson az elfogadható állami támogatás mértékéről, s a kapott pénz és egyéb eszközök felhasználásának szabályairól. Ennek ellenőrzésére pedig az IB tagjaiból válasszunk bizottságot.

Mondanom sem kell, hogy javaslatunk süket fülekre találtak. Pedig kísérő levelemben a következőket írtam még hozzá: „Elkeserítően mennek a dolgok. Mindentüzt panaszok. Megyei állásfoglalásunk is erről tanúskodik. Mindnyájan abban bízunk, hogy Elnökünk végre összehívja az IB-t, hiszen korábban kéthetenként tartottunk ülést. A belpolitikai folyamatok felgyorsultak, az átmeneti időszak döntő szakaszát éljük: az MSZMP KB éppen négyszer ülésezett, mióta a mi hasonló testületünk egyszer sem! Dr. Balogh, Prepeliczay és társaik hitbizományt tartják a pártot.

Mindezek ellenére (tájékozottságom szerint pedig sokan mások is hasonlóképpen vélekedtek!) csupán három hónap elteltével, szeptember 9-re hívták össze az országos IB-t, amelyről szeptember 15-én kelt, Vörös Vince elnökünknek küldött levelében a Csongrád megyei szervezet többek között így írt: „A megyei vezetőség megállapítja, hogy az IB ülésén semmilyen kérdésben érdemi határozat nem született... Küldötteink különösen kirívónak minősítették Prepeliczay István főtitkár semmitmondó, személyeskedő beszámolóját... A delegált IB tagjainak – dr. Boross Imre két hozzászólásában foglaltakat leszámítva – nem kaptak érdemi tájékoztatást sem a párt politikai állásfoglalásáról az aktuális hazai kérdésekben, sem megfelelő mélységű ismertetést a belpolitikai kérdésekről...”

Az ülés az ebédet követően zürzavarba fulladt, méltatlan volt ennek a nagy múltú pártnak a törekvéseihez.”

folytatás a 4. oldalon

Tanácskozás az aprófalvak jövőjéről

Pécsett

A kitelepülések jövőjével, az ott élő százezrek sorsával foglalkozó három napos országos tanácskozás kezdődött csütörtökön egyik jellegzetesen aprófalvas megyékben, Baranyában. Munkájában a különösképpen érdekelt dunántúli megyék – Baranya, Somogy, Vas és Zala – szakemberei vesznek részt, de képviseltetik magukat a horvátországi és a burgenlandi magyar falvak is. A tanácskozás célja: a kitelepülések gondjainak teljesebb feltárása, megismerése, és egy olyan új stratégia megfogalmazása, amely segítheti a falvak újbóli talpra állását. A konferenciát az egyik baranyai aprófalva elöljárója, Pálfi Tibor oroszlói magán-gazdálkodó nyitotta meg. Tóth József tudományos kutató, az MTA Regionális Kutatások Központjának főigazgató-helyettese arra figyelmeztetett, hogy szaporodik a kitelepülések száma, emiatt egyre jelentősebb lesz az aprófalva-probléma Magyarországon. Csupán 1970 óta mintegy kétszáz település került – a lélekszám drasztikus fogyása miatt – az aprófalva kategóriába, s így jelenleg már 960 ilyen telepü-

lés van az országban. Mit lehet tenni a fennmaradásukért? A legfontosabb tényező a helyi társadalom újjászervezése és a települési autonómia visszaállítása. Továbbá – központi támogatással – erősíteni kell a gazdasági alapot (kisgazdaságok, magánvállalkozók, ipari bedolgozók, stb.), s fejleszteni az infrastruktúrát, mindenekelőtt a közlekedést és a hírközlést. A cél az, hogy minden község visszanyerje önállóságát – hangoztatta Szigeti Ernő belügyminisztériumi főosztályvezető. Ezt a törekvést szolgálja a várhatóan 1990 második felében megszülető új terület- és településfejlesztési törvény, amely az alulról szervezett, de felülről is támogatott falu-fejlesztést kívánja megalapozni. A helyi autonómia két változatán dolgoznak most a szakemberek. Az egyik szerint minden község alanyi jogon kapna önkormányzatot polgármesterrel, képviselői testülettel, költségvetéssel, a másik szerint fennmaradnának a közös tanácsok, de új tartalommal: a társult községek ebben a keretben is valódi önállóságot és képviselőket kapnának.

Ahogy egy „kellemetlen” tanú látja:

Kollaboránsok és karrieristák a Kisgazdapárt központjában

V. Mi történt és mi miért nem történt Erd őta...?

folytatás a 3. oldalról

Meg kell jegyezni, hogy ekkorra már elkészült a Nógrád megyei választmány újabb állásfoglalása (mivel az előzőekben ismertettei testületi állásfoglalásunkat *szóra sem méltatták!*), amelyet egy kísérőlevélben, a *Heves* megyei szervezet egyik vezetőjével, *Fazekas Gyulával* közösen eljuttattunk az általunk elérhető kisgazdapárti szervezetek és tisztségviselők címére. *Szigorú intelmeként* ráírva: mindezt a *párt belső fórumain* tartjuk célszerűnek megvitatni. Ebben fedtük fel dr. Balogh György időközben *közismertté* vált, a *bolsevista rendszert* alázatos, *karrierista módon* kiszolgáló múltját, az ezért kapott kitüntéseit, mint az *áruházi bérét*...

A Csongrád megyei szervezet a már idézett szeptember 15-i levelében *mindenben egyetértve* csatlakozott követelésünkhöz, a budapesti szervezetek progresszív értelmiségi csoportja – *teljesen pártalkotmány-szerűen* – felújította a *polgári tagozatot*. Sajnos – mint ismert – e gátlástalan diktátorok pártunk e nagyszerű hagyományának újraélesztését is *kiátkozták*, család módra úgy tüntetve fel a *Kis Újságban*, mintha ez lenne a *Dobi-Ortutay-féle* áruházi csoport jogfolytonos utódja...!

Ez történt tehát – olyan eseményeket nem számítva, mint az ország első

Szabadság-émlékművének, *kisgazdapárti* kezdeményezéssel, közadakozásból az amerikai nagykövetség közreműködésével megrendezett avatónapsága Gyöngyösön – az elmúlt öt hónap alatt.

A leírtak, úgy gondolom, választ adnak arra a kérdésre is, hogy *mi miért nem történt?* Nevezetesen, hogy e súlyos „*batyut*” miért nem borítottuk ki *korábban?* A válasz egyértelmű: *mi a történetek ellenére* – bár erre *csékély* volt a remény – *esélyt* kívántunk adni *ennek a* vezetésnek, hogy *bizonyítson*.

Hát *így* sikerült...

Azt a kérdést pedig még fel sem tettük, hogy a kormánytól kapott *három millió forintot* mire költötték el? *Fizetéseket kik, mennyit* – a párt *testületének* tudtával, *jóváhagyásával* –, *hogyan* kapnak...?!

Mindezek után *joggal* merülhet fel a *közvéleményben* és a *pártközvéleményben* egyaránt, hogy ezek szerint *ilyen* a Kisgazdapárt?

A válasz teljesen egyértelmű: *nem a párt* ilyen!

Csupán *néhány* karrierista és kollaboráns *törtetett* az élére. A *Kisgazdapárt* – *hitem, meggyőződésem, tapasztalataim* szerint – a *vidéki és a fővárosi helyi szervezeteiben és valójában és a történelmi alapeszméi vállalatában* is *egységes!*

Faludi Sándor

Egy bojkottfelhívás és ami mögötte van

Nem ez a harc lesz a végső!

Interjú Csengey Dénessel

folytatás az 1. oldalról

S ebben a pillanatban a magyar közvélemény ezeknek az életbevágóan fontos kérdéseknek háttal áll, és minden figyelmét leköti az, hogy már eldöntött kérdésekben lehessen népszavazást tartani. A Szabad Demokraták politikai hirdetése azt mondja, hogy aki otthon marad, az az elmúlt 40 évre szavaz, aki elmegy, megnyitja az új korszakot. Ez nagyon veszélyes, mert a negyven év nem fog véget érni ezzel a népszavazással! A negyven év majd akkor fog véget érni, amikor megakadályozzuk, hogy a negyven év bűnösei, az ország tönkretelvi tulajdonosai váljanak a gazdaság fő erőinek, s akkor fog véget érni a negyven év. S életveszélyes dolog, hogy ebben az évben számoljunk utána, hányszor ért véget ez a negyven év! Egyszer március 15-én; s az ország lelkében megverve tapasztalta március 16-án, hogy ugyanabban az országban és ugyanabban a negyven évben van. Véget ért egyszer június 16-án, és az ország azt tapasztalta 17-én, hogy ugyanabban a negyven évben van. Véget ért egyszer október 23-án és 24-én az ország ugyanabban a negyven évben találta magát. S ez azt a veszedelmes pszichózist terjesztheti el – és ez terjeszti az apátiát, nem a bojkottfelhívás –, hogy itt minden nap kihirdetik, „ez a harc lesz a végső”, s én megyek, s mindennap kihirdetik, hogy most zárul le a negyven éves korszak, és aztán megint nem zárul le, és megint nem zárul le. S ebből a megcsalottság, a levertség és a reménytelenség érzése nőhet csak ki. S az az érzés, hogy ennek soha nem lesz vége bármit is mondanak.

– *Fejtsd ki részletesebben, miért tartja az MDF pártérdekeket szolgáló politikai tüzijátéknak a népszavazást?*

– A népszavazásnak nincs tétje a magyar nép számára, nem lehet rajta nyerni semmit. A Szabad Demokratáknak lehet rajta nyerni sokat, hírvéret, nyilvánosságot. Ha lehet így fogalmazni a népszavazás az egy fizetett politikai hirdetés, amely az SZDSZ-t reklámozza, de amiért a magyar nép

fizet 500 millió forintot. Ami az elnökválasztást illeti, ha a Szabad Demokraták attól tartanak, hogy Pozsgay Imre megválasztása a hatalomátmentést szolgálja, akkor támogatásuk Für Lajost. A Magyar Demokrata Fórum tulajdonképpen nem nyer semmit azon, hogyha a felhívása eléri a célját, ez nem lesz plusz presztízs, politikai haszon, nekünk mindegyik verzió megfelelt volna. Úgy látszott, hogy az az autentikus viselkedés, csakhogy észrevehetővé vált, hogy ez a kampány eltereli a figyelmet az ország legfontosabb kérdéseiről. S itt már politikai józanság, s politikai erkölcs dolga volt erre felhívunk a figyelmet, s ennek ezt a formáját választottuk.

– *A sajtóból értesültem, hogy az MDF Siofoki Szervezete kezét nyújt az SZDSZ-nek, s mind a négy kérdésre „igen” vár a szavazóktól. Az elnökség hogy látja, mennyire talál pozitív fogadtatásra ez a nyilatkozat?*

– Elképzelhető, hogy lesznek olyan tagjaink, akik nem értenek egyet ezzel a nyilatkozattal. Szándékosan fogalmaztunk úgy, hogy ez alá a nyilatkozat alá az van írva: a Magyar Demokrata Fórum elnöksége, s a nyilatkozat vezérmondata nem az, hogy „ne menjetek el”, „ne szavazzatok” vagy pláne tagjai felé, hogy „nem mehetek el”, „nem szavazhatok”, hanem az, hogy „mi, akik aláírtuk a nyilatkozatot, nem megyünk el, nem szavazunk”. A Magyar Demokrata Fórum nem olyan párt, amelyiknek akár az alapszabálya lehetővé teszi, akár a vezetői akarnák, hogy előírják minden egyes tag számára a politikai állásfoglalást, mindössze meghoztuk ezt a döntést, s hogy ez a tagság és szimpatizánsaink követni fogják, ezt az valószínűsíti mindössze – és nem is teszünk ennél többet –, hogy ők nem véletlenül kerültek éppen a Magyar Demokrata Fórumba, és nem véletlenül választották meg éppen ezt a vezetőséget, amelyik ma irányítja a Magyar Demokrata Fórumot.

Cseke Hajnalka

Kereskedelmi minisztériumi reagálás Thatcher asszony javaslatára

Magyarország keresi a Közös Piachoz való kapcsolódás különböző formáit, de a magyar Kereskedelmi Minisztérium megítélése szerint az Európai Közösségekkel való társulási viszony csak a későbbiekben jöhet létre – nyilatkozta Meisel Sándor, a minisztérium közös piaci referense, ezzel reagálva a brit miniszterelnöknek, Margaret Thatchernek az alsóházban elhangzott javaslatára, mely szerint hazánknak török mintájú társulást javasolt a Közös Piacnal.

A Thatcher által javasolt társulási tartalmazná a szabadkereskedelmi megállapodást, de a török minta alapján vámuniót is jelentene, ami a vámok kölcsönös eltörlésével járna hosszabb távon, továbbá a társulási szerződés egyfajta közös piaci tagsági ígéretet is jelent. Egyébként a szervezet egységkönyve feltételezi tagjai és társult tagjai számára a külpolitikai együttműködést, ami hazánk varsói szerződésbeli tagsága mellett kérdéses lenne – mondotta Meisel Sándor.

Vitaiskolát indítunk a Dátum hasábjain. A bontakozó demokrácia édesgyermeké a vita. A vita, melyben nézetek csapnak össze, s mint a küzdőterek harcosai, egyesek diadalmaskodnak, mások legyőzöttné. Csak nem mindegy, hogy hogyan. Ocsárkodó armányosságok közepette, vagy a harci szabályok tisztessége mellett. A vita szabályait, törvényszerűségeit szeretnénk mindazok elé tárni, akik részt vállalnak a békés átmenet csatáiban, politikai vitáiban.

Figyelje hétfőtől a Dátumot.

„Országunkban történelmi jelentőségű változások kezdődtek el. Gazdasági, politikai, kulturális területen egyaránt létfontosságú a megújulás. Ebben a helyzetben konfliktusok sokasága szövi be társadalmunkat.

A tehetetlen vagy elkeseredik s feladja a küzdelmet, vagy felülkerekedik benne a harag, a bosszú, s kifinomult manipulációval igyekszik megsemmisíteni vitapartnereit.

Eltérő módon más-más viselkedéssel reagálunk a vitákban exponált konfliktusokra. Ma még elég ritka a kontrollált és készséges viselkedés a konfliktusok kezelésében.”

„A vita fogalomjegyei széles körűek. Leegyszerűsítve: az eszmecsere két vagy több személy szellemi küz-

Szemelvények a vita- anyagból

delmét jelenti, amelynek középpontjában valamely kérdés és probléma eldöntése áll. A vitatkozók tényeket világitanak meg. Ezekhez részadatokat gyűjtenek, melyeket újra és újra kiegészítenek. Ha a tények nem felelnek meg a valóságnak, a vitatkozók helyesbítéseket végeznek. Az elévült, az összefüggéseket és igazságtartalmakat nem erősítő, a téves információkat tartalmazó adatokat cáfolják, majd elvetik. A vitában annak lesz igaza, aki megbízható, időtálló, a közösségek szempontjából fontos tényeket tud felvonalatni, s aki tévedéseit képes felülvizsgálni és korrigálni.”

„Új igazságok érvényességének bizonyítására is vállalkoznak az eszmecserebe bekapcsolódó személyek. Ilyen esetekben középpontba az igazságkeresés kerül.”

Dátum vitaiskola

Vezeti: dr. Bóra Ferenc

„...először a saját nézetek kialakítására és kritikai jellegű áttekintésére kerül sor. Fontos, hogy az egyének és csoportok tisztázzák, milyen álláspontot képviselnek. Ehhez szükséges, hogy nézeteiket az adott témáról pontosan körvonalazzák. Ha a vitapartnerek egymás nézeteit ismerik, átgondolandó, hogy milyen azonosság és különbség fordul elő a nézetek között. Eltérő nézetek esetén keresik azokat az érveket, amelyek ellenfeleik nézetei ellen szólnak. Tényekkel, következtetésekkel kívánják ellenlábasaik nézeteit és állásfoglalását megingatni, és saját nézeteiket elfogadtatni. Az előkészület időszakában a vitázni szándékozók felkészülnek saját nézeteik bizonyítására.

Ebben az esetben döntő jelentőségű, hogy az adatok a valóságból merítettek legyenek, a tények objektivitásához se férjen kétség, a bizonyítások érvei meggyőző hatást váltanak ki, indoklásaik az okozat összefüggéseit tartalmazzák, állításaik igaz voltához kétség ne férjen... A vitapartnerre figyelés megköveteli, hogy véleményét türelmesen, teljes odafordulással, közbeszólás nélkül hallgassa végig.”

„Az Idegen szavak szótára szerint a conflictus latin szó, jelentése össze-csapni. Szinonimái: nézeteltérés, harc, összeütközés. Emberek közötti konfliktusra akkor kerül sor, amikor akadályba ütközik igényeik érvényesítése, vagy amikor értékrendjük különböző. Romboló az a konfliktus, amikor a szembenálló felek csak egymás kiszorítására törekednek.”

„Szinte az egész ország tanulja a konfliktusvitát. Első szakasza: a konfliktus pontos és reális megfogalmazása, amely tulajdonképpen a megoldás alapja. Ezért a szembenálló felek teljesítményüket tárják fel. Ezt követi a lehetséges megoldások keresése, amely javaslatokat foglal magába. A vitafelek értékelik a megoldásokat.”

„Eltorzul a vitában a szembenállók ítélete, ha félnek egymástól, partnereiket gyanakvással fogadják, s ott is konfliktusokat látnak, ahol ezek teljesen kizártak. A félreértések álkonfliktust hozhatnak létre. E helyzetben nem a szembenállás foglalja le az emberek idejét és energiáját, hanem a félreértés tisztázása.”

Bős-Nagymaros

A bécsi DIE PRESSE több cikkben, oldalakon keresztül foglalkozott a nagymarosi erőmű építésének leállítással. A nagymarosi erőműépítés leállítása után – az osztrák cégek 4 milliárd schillingért aggódnak – Magyarország egyértelmű szerződészegése című cikkében Herta Scharlach írja, hogy Erich Schmidt, az osztrák fővállalkozó Donaukraftwerke AG vezérigazgatója abból indul ki, hogy az osztrák cégek igényeit teljesen ki kell elégíteni.

Peter Martos „Új politika, régi módszerek” című vezércikkében arra hívja fel a figyelmet, hogy ami október utolsó napján Magyarországon történt, talán nem a demokrácia nagy győzelmeként fog a történelemben bevonulni. Ebben nem az események a „bűnösek”, mivel ezek elég látványosak. Ugyanaz a parlament, amely egy évvel ezelőtt elsőprő többséggel a nagymarosi erőmű és ezzel az államérdek mellett szavazott, most az építkezés leállításáról és ezzel az állami szuverenitás mellett döntött. Népszavazásra javasolják az ellenzéki petíciót, amely az állampárt beprogramozott államelnökének hivatalába kerülhet.

A nemrég még kommunista kormány átengedi hírlapjának 50 százalékát a kapitalista Robert Maxwellnek. Az események már „stimmelnek” Magyarország kommunista párti diktatúrából pluralista európai demokráciába való hosszú meneteléséhez. Ami nem illik a képbe, az az eljárás módja. A kormány legalább egy éven keresztül vonakodott lemondani Nagymarosról, mert az államérdek és a környezetvédelmi miniszter a folytatás mellett szólt. Most egységesen az ökológiai kockázat és az elviselhetetlen pénzügyi teher elkerülése mellett voksolnak – a Csehszlovákiának és Ausztriának való fizetés lényegesen „olcsóbb”, mint a befejezés. Ennek ellenére a környezetvédelmi miniszter, aki továbbra is akarja az „ő” erőművét, még mindig hivatalában marad. A Parlament magyar ázattal manipulálja a népszavazás értelmét, sőt egy képviselő még azt is felvetette, hogy a kezdeményezés sikertelensége esetén a költségeket az SZDSZ-szel egyenlítették ki. Ez az átmenetben lévő magyar rendszer hibája: az ellenzék elfogadják, a nép véleményét talán túl is értékelik, de a 40 éven keresztül megszokott módsze-

rek még mindig feltűnnek. Remélhetőleg nem tart megint 40 évig, amíg a hatalom birtokosai megtanulják a já-

Amikor 1968-ban Gustav Husak szovjet segítséggel ismét hatalomra került és elkezdte bebiztosítani pozíci-

osztrák szemmel

tékszabályokat, mert addig az ország eltűnne a demokrácia térképéről.

Az „Egy lassú halál krónikája – Nagymaros meghal, a gabcsikóvi ár elöntéssel fenyegeti Budapestet” című cikk szerint 1989. mindenszentek ünnepe idején kezdődött a cseh-magyar víziháború, amelynek még halálos áldozata is lehet, ha Csehszlovákia megvalósítja szándékát és a gabcsikóvi erőmű az eredeti terv szerint üzemel és naponta kétszer mesterségesen felduzzasztott víztömeg fog Budapest felé hömpölyögni.

A túl kritikus megfigyelő megállapíthatja, hogy ebben a magyar parlament legutóbbi döntése a bűnös, amely kimondta a halálos ítéletet a beruházás fölött.

Ez nem először történt – az első tervek keletkezése óta a jó öreg sztálinista ötvenes években a gigantomán közös tervet mindig újra-halálra ítélték, de a vizes lobby mindeddig sikeres volt újraélesztési kísérleteiben.

őjét, akkor erősödött meg a törekvés, hogy a szlovák kommunizmusnak emlékművet állítsanak. Az óriásberuházásban a szlovákoknak más érdekük is volt: a nem túlságosan kedvelt magyar kisebbség települési vidékét az üzemi vízcatorna kettéválasztja, az áttelepült munkások felrobbantják a védik magyar túlsúlyát, és az elvezetésen keresztül teljesen birtokolhatják a „nas Dunaj”-t, a mi Dunánkat.

Amikor az osztrák DoKW pénzügyi ajánlatot tesz és a szlovák fél felajánlja, hogy a magyar oldal egy részét is felépíti, akkor érti meg minden magyar, hogy Nagymaros nem a saját energianyerést szolgálja. Ha Bécsnek és Prágának/Pozsonynak árammal fizetünk, akkor mi marad Budapestnek? A környezetszennyezés.

Egyébként a szlovákok ugyanazzal az érveléssel harcolnak az osztrák hainburgi erőmű ellen, amit Gabcsikóval kapcsolatban elutasítanak: az árvízveszély, a hajózás megnehezítése, Pozsony ivóvízellátásának veszélyeztetése.

A vásár régen a falusi ember számára nemcsak a pénzköltés forrása volt, hanem esemény is, amire lehetett emlékezni. Alkalom arra, hogy lássák, hol is tart a világ; hiszen egy-egy héterszagra szóló vásárra külföldről is érkeztek kereskedők. Választhatnak, válogathatnak a szebbnél szebb portékákból, amit a talján, zsidó kereskedők vagy hazai mesteremberek kínáltak eladásra.

A vásárlás még most is esemény, különösen ha az nem itthon történik, hanem, mondjuk Bécsben.

1.

Ki hitte volna az 1960-as években, hogy egyszer eljön az az idő, amikor csak úgy áruccanhatunk Bécsbe rádiómagnót venni. Azaz, vénnénk, ha lenne miből. Az ősz hajú, szemüveges, kockakabátos hölgy nem kapott valutát. Űközben megjegyzéseivel kellemetlenkedő utasnak tűnt, de amikor megtudtuk, hogy huncut forintja sincs nemhogy schillingje, szánakoztunk rajta. Mihez is fog majd kezdeni az alatt a három óra alatt, amit vásárlásra kapunk? Hamar kiderül, másnak sincsen sokkal többje.

Akkor mégis miért megyünk még mindig Bécsbe pénzt költeni?

*

Az Opera környékén járunk. A városnak ez a része kísértetiesen emlékeztet Buda-

pestre. Ha nem tudnám, hogy Bécsben vagyunk, akkor azt hihetném, közlekedési dugóba kerültünk valahol a Bajcsy-Zsilinszky út és a Népköztársaság útja sarkán. S, hogy nem Pesten vagyunk, elég csak kitekinteni az autóbussz ablakán. Tyúklépésben haladunk előre, csakúgy, mint a mellettünk jobbra, balra Nyugat-Európa és Japán autócsodái.

A járdán ballongkabátos fiatal ember igyekszik valahová. Nyitott kabátja alól kilátszik jó szabású öltönye. Hóna alatt nagyméretű, fekete diplomataféska. Megy a dolgára, nem fut, nem rohan, nem lökdösődik, mégis halad előre.

Egy másik magas szőke, zöld dzsekis körültekintve áthalad a zebraán, és elűnik a tömegben. A tömeg, a bécsi ember elegáns, jól öltözött, ápolt. A nők sem csapzottak. És ami szokatlan, ez a sokaság az öltözködést, ruházatát tekintve rendkívül színes. Mint az őszi levelek. Nyoma sincs a szürke, egyhangú öltözéknek, amibe itthon lépten-nyomon beleütközik az ember, és amire azt mondják: vége a nyárnak, a tarkaságnak. Az ősz szürke és unalmas. Ehhez alkalmazkodik felsőruházatunk is. Itt különösen a nők és a gyerekek viselnek tarka, vidám színösszeállítású ruhákat.

Bécsi szilánkok

Nevetnem kell. Én, a szabadember csak nézem őket, amint nyugodtan mennek előre, és azon tűnődöm, ezeket az embereket az elmúlt évtizedekben kiszákmányolták, megnyomorították a munkájukból meggazdagodni akaró (és tudó) kapitalisták! Szánakoznom kellene rajtuk, de valahogy nem sikerül. Te jó Isten! Mekkora lelki nyomorban, tudatlanságban tartottak minket! Hogy manipuláltak bennünket, hogy mi mindazt el is hittük, amit arról a másik világról – nyugatról – papoltak a szemináriumokon.

Ezért keserű a nevetésem, mert sajnálom magunkat nem először és nem utoljára ezen a napon.

2.

A Budapest áruházban barátságosak. Itt kérdezem meg a csinos, fekete hajú elárúsító hölgytől: tart-e még a magyarok bevásárló rohama az üzletekben, és mit szólnak a legújabb valuta rendelethez?

– Egyre kevesebben jönnek ide – mondja – és akik betérnek csak kis dolgokat vesznek. Ennek nemcsak a mostani rendelet az oka, hanem a már érvényben lévő vámrögzítés.

A Huma Európa legnagyobb bevásárló centruma. Bejáratánál kávét árulnak. Olcsón: 45 schillingért vagy 300 forintért kilóját. De a márkásabb kávé sem került sokkal többre, mindössze 60–70 schillingbe. Két-három kiló kávé árából „bejön” az utazás költsége.

Olcsók a háztartási gépek, a híradástechnikai készülékek, mindennapi illatszerek. Még így, átszámítva is, minden előbb felsorolt cikk felébe, harmadába kerül, mint nálunk.

Estére megértem, miért ez utazás: a bőkinálból könnyeb a választás. Régi paraszti logika szerint ott vásárolunk, ahol van miből igényünknek és pénztárcánknak megfelelőt venni. Aztán mégis csak Bécsben jártunk. Utazunk magáért a látványért, a nyugati levegőért, az élet pezsgéséért. Bár búvészkednünk kell, állandóan átszámolni (igaz az, hogy külföldön csak azt szabad venni, ami otthon nincs, vagy ami jóval olcsóbb mint nálunk) hogy jól járjunk.

Gyorsan kiderült az is: Bécsben értem versenyeznek, tölem, a vásárlótól kérdezi meg az eladó: tudok önnek segíteni? És közben mosolyog. Akkor sem haragszik rám, ha semmit nem veszek, mert az nekem drága. Itt, Bécsben a vásárló is ember, és nem szükséges rossz, aki jelenlétével csak bosszantja az egyébként is nyugós, gondokkal küszködő eladót.

Veress Éva

Újító, új arcú politika

Új gazdasági program régi, öreg vezetőikkel?

Mindennapokra elfogadott a politika, a politizálás, a politizáló új, színes forgataga. Szerves a beilleszkedés az eddigi elégedetlenséget elűző, s már az elégedettséget remélt napok történéseibe. Egyértelmű és világossá váló változás a gazdasági élet forgatagában ma – sajnos – még nem látható. Még csak sötétben tapogatjuk a színes falakat, még csak vágyakozunk a – piaczgazdaságtól is remélt – jóléti berendezkedés után. A múltbéli derűs kilátások borús jövőbe fordultak.

Nincs még az a fordulat, amely szükséges a válságból való kilábaláshoz. Folytatódnak a korábbi évek hibás megoldásai, sőt, itt-ott fel is erősödnek. A tervezgazdasági rendszerrel fémjelzett totalitárius állam irányító szerepe kimondva igen, de kimondatlanul nem igazán csökkent, inkább csak közvetettebb lett. Az ország a fejlett, illetve az újonnan iparosodó országok mezőnyétől egyre jobban lemarad. Infrastruktúránk állapotát katasztrofális (lásd: telefon, lakáshoz jutás, oktatás, közműellátás... stb.)

A gazdaságban erőteljes lett – kétségtelenül új jelenségként – a pénzügyi diktatúra. Irritáló a gomba módon – a még annál is szaporábban – épülő pénzügyi paloták látványa, a kívülről díszes formákkal, belülről a rézveretes kilincsekkel. És ugyanakkor, egyidőben – az iménti példából is követhetően – a vállalatok, különösen a mezőgazdasági termelőszövetkezetek mozgásteret beszűkült, egyik-másik elcsorvadása már-már megállíthatatlan folyamat.

Nincs mód elkerülni a gazdasági

összeomlást, csakis a reformokkal, még akkor is, ha alkalmasint radikálisan hatók, hiszen élesen jelentkeznek anomáliái is: a legszélesebb demokrácia és a jogállam létrejötte mellett is csak úgy, és akkor van mód a gazdasági válságból való kilábalásra, ha elvisszük a létbizonytalanságot, ha megfizetjük az adósságokat, amelyek eddig így vagy úgy, de jócskán felhalmozódtak. Az persze kár, nagy kár, hogy a fizető, az áldozatvállaló, a lakosság lesz.

A kormányknak új – nem egyedüli üdvözítő – a programja, ami az előbbi két mondatban ecsetelt kellemetlenség ellenére, ha nem is látványos és gyors eredményt produkál, de hosszabb távra tekintve a kilábalást megsegítő program.

Az eddig felsorolt és a ma még bőrirónkon hidegrázásnak érzett tényekkel csupán jeleztem egyúttérző aggályomat a valamilyen irányban mindig elfogult közvéleménnyel, amely előt még sokáig rejtve lesz, hogy mely tényezőknek juttathat nagyobb figyelmet, s ez roppant kiszámíthatatlan.

De látni és tudomásul kell venni: amíg a lakosság nagy(!) tömegei nem érezhetik létviszonyaik lényege javulását, vagy legalább nem kapnak reális ígéretet helyzetük belátható időn belüli javulására, nos, a kiszámíthatatlanságot attól kezdve már jósolni sem lehet. Mint ahogyan jósolhatatlan – s a lakosság erre is egyre többet figyel –, hogy a mai, a ma még kommunista gazdaságpolitikával irányított (főbb elemeit tekintve biztosan) vállalat – főként kommunista – vezetőit mi ősz-

tönzi – a milliós jövedelmeiken kívül – arra, hogy a gazdasági válság szüntetésében aktív, cselekvő közreműködő legyen. Ami tapasztalható: székmegőrző taktikájuk alkalmazása közben sokan arról panaszkodnak, hogy nem más a fejlődés gátja, mint a pénzügyi, megvalósíthatatlan rendeletek sokasága. Ez kényelmes álláspont, az önkritikus elismeréstől biztosan, ami a tehetetlenség s az alkalmazkodási készség hiányát ismerné el. Bizást tudom: hangos lesz a fölhördülés. Ám legyen! A sértődöttség is ismérv, hogy ne mondjam kor-arckép.

De hát milyen vezetőkre gondoltam? Megtapasztalhattuk: az utóbbi évtizedekben az MSZMP törekvései, de inkább történetei olyan embereket állítottak gyárak, vállalatok, üzemek és hivatalok élére, akik az ún. káderpolitikai elveknek (a híres hármas követelménynek) lehet, de a vezetés általános, nem csak a szocialista típusú követelményeinek nem felel(het)tek meg. Romantikus naivitás volt, hogy a szocialista vezető más, mint egy kapitalista. Vezetői különbség – ha van – az inkább a körülmények által befolyásolt reakció és döntés, tehát nem emberi. A körülmény pedig maga volt az MSZMP!

Félre kell tenni az elmúlt évtizedek megkövesült előítéleteit! A polgári demokráciában, ahol a vezető munkahelyi tevékenységét mérik és számonkérlik, azt kényszerűen egyeztetni kell a feladatokkal, követelményekkel is. Hazai viszonyaink között, az egyuralmú párt és állama által kiválasztott(?) vezető viszont szinte naponta – kontroll nél-

kül – a vagy én, vagy a közösség konfliktusát élte és éli még. „Igazi” kontroll a pártszervi számonkérés és nem maga a gazdaság volt! A kommunista mozgalom Marx tökéritikáját piacritikává torzította, és sorozatban törtétek döntések a képviselt közösségi érdekei ellenére. A mérhetetlen erkölcsi káron túl, a mérhető gazdasági kárt – mint következményt – nem szükséges részletezni. Mi a teendő? A lenini kérdésre ne Lenintől várjuk a választ! A nem hivatalos felmérések, becslések 10–15 ezerre teszik a kommunista ideológiától vértezett, torz szemléletű vezetők számát. Természetesen – merthogy emberekről és tisztességes érzületükről is szó van, akik közül sokan most becsapottnak érzik magukat – nem lehet az egyidőben és az egyszerre történő váltásuk a megoldás, de az is természetes, hogy az alkalmazatlan, az újítani képtelen vezetőktől el kell válni – hátra csatolt ejtőernyő nélkül.

Új arcú vezetők kellenek! És ezért nemcsak a termelészerkezet, hanem a termelési tényező váltására is szükség van, ami új emberi-szellemi tőkét képes „termelni”, képes lesz az értelmiségi munka feltételeinek gyökereit alakítására. Piaci szemléletű, vállalkozói magatartású vezető kell, aki munkáját úgy tudja végezni és fejleszteni, kritikailag felülvizsgálja és átszervezni élettevékenységének egyetlen lényeges területén, hogy nem ütközik korlátokba. Aki képes alkalmazni azt, hogy „mindenki képességei szerint, mindenkinek a munkája szerint” (tehát nem aszerint, hogy mit akar, vagy a másikkal egyenlő mértékben) legyen elismerve.

Lehet e új, átalakító, megváltoztató, jövőnkét megalapozó gazdasági programot elindítani és megvalósítani? Határozottan igen! A válaszom, egyetlen feltétellel: lépjenek elő az új arcú vezetők – a fenti követelményeknek megfelelők, akiknek számát többre taksálom, mint 10, vagy 15 ezer. És hogy mikor? Sürgősen!

Petőfi László

Részletek dr. Habsburg Ottó előadásából

Ünnep a magyar irodalomban – Márai hazatér...

...címmel rendezett irodalmi napot a Magyar P. E. N. Club, 1989. november 13-án. Három helyszínen, a nap három szakában emlékeztek a magyar irodalom kiemelkedő nagyságáról, a kassai szülei Márai Sándorról. A Pesti Vigadóban este fél nyolckor kezdődött az irodalmi est. Bálint András, Bánffy György, Mensáros László és Szabó Sándor idézett Márai műveiből.

A magyarságát tekintve tragikus sorsú író, egész életében alkotott, adni akart a hazának, s bízott abban, hogy eljön az idő, amikor különlegesen szép nyelvvel frott művei hazatérhetnek, gazdagítva a XX. század magyar irodalmát.

A megemlékezés érdekessége, hogy egy politikust tartott előadást az emigrációban alkotó íróról. Dr. Habsburg Ottó előadásának címe: – Márai magyarsága – Márai Európája. Ebből idézünk néhány részletet.

„Hölgyeim és Uraim, Kedves Honfitársaim!

A mai idők egyik sajátos jelensége, hogy milliói kényszerültek az emigrációba. Voltak emigránsok más században is, de ilyen nagy számban és ilyen, egész népet magával sodró mozgalmak nem fordultak elő a mi századunkon kívül, talán csak a népvándorlás idején. Így tehát emigrációról, mint egy igazi szociológiai jelenségről csak a XX. század második felében beszélhetünk. Ennek az emigrációnak vannak különös jellegzetességei. Ez azokra az intellektuális és politikai menekültekre jellemző, akiket az események kényszerítettek hazájuk elhagyására. Ennek idején, a magyar politikus Pfeiffer Zoltán, mondta a magyar száműzöttek egyik ülésén: „Az emigráció szörnyű. Ha még egy évig tart, mindegyikünk lesüllyed a saját vízjára”. Ez a szellemes kijelentés, nagyon mély igazságot takar. Ha otthonunkban, családjunkban, társadalmunkban élünk, ez nemcsak támaszt, hanem irányt is ad nekünk. Nem tudunk túl mélyre süllyedni, és nem tudunk túl sokat emelkedni.

Ellenben, ha a hazáját elhagyja az ember, minden támasztól és féktől elesik. Önmagára van utalva, és a társadalom nem nyújt háttérrel. Ennek az a következménye, hogy sok emigráns elvesztve a társadalom támogatását, lezuhan és szellemileg, erkölcsileg tönkremegy. Mások az emigráció és honvágy kényszere alatt – ellenkezőleg –, igen nagy magasságokat érnek el. Érdekes lenne, ha valamikor a jövőben egy igazi tudós-kutató írna egy szociológiai és szellemi, történelmi munkát az emigráció szerepéről. Abból az derülne ki, hogy az emigrációnak hatalmas szerepe lehet, minden nemzet életében, főleg, ha idejében véget ér és legalább kulturális termékei hazatérhetnek az óhazába...

...Voltak más emigránsok is, akik nem szolgálták hazájukat, hanem külföldre viték gyűlöletüket, és ezáltal sikerült megmérgezniük az egész atmoszférát. Ilyen vonatkozásban említhetjük Benes Edwárdot, az emigráció politikai „napóleont”. Ő mint cseh emigráns, serényen dolgozott, rengeteget ért el, de minden amit tett negatív előjelű volt. Neki köszönhető, hogy milliányi embert kitelepítettek.

Ő volt Amerikában a magyarellenes propaganda gonosz géniusza. Neki még az is sikerült, hogy a Kossuth-mítosz, amely Amerikában létezett, és nemzetünknek használható volt, elhomályosult, legalábbis egy időre. Egyszóval, minden emigráns, valamit magával visz hazájából, az emigrációba.

Van aki hazáját viszi magával és azt szolgálja. Van aki destruktív elgondolását hozza el, és így mérgezi a légkört. A nagy emigránsok körében találjuk honfitársunkat, Márai Sándort. Évtizedekig a hontól távol élt, de nem vesztette el hazáját. Ellenkezőleg. Szenvedéseinek keresztül gazdagította a magyar irodalmat, a magyar kultúrát. Művei, mint a Halotti beszéd, a világirodalomban találják majd helyüket. De Márai több volt, mint csak író. A nyelvünk művésze. Emigráns is, de az emigrációban mindenek előtt és mindvégig magyar hazafi, és ezért volt nagy író. Márai polgár volt és büszkén polgárnak vallotta magát. Ez a szó, hogy polgár, a politikai eseményekből kifolyólag ma már majdnem ismeretlen fogalom. Vagy ha használják, akkor elferdítve, tartalmától megfosztva. Polgár helyett sokszor a burzsoá kifejezést használják. E szó azonban egyáltalán nem fedi az igazi polgári felfogást. A polgár fő jelentése, hogy független ember. Büszkén vallja hűségét elveikhez, nem szolgálja az idők divatszellemét, kitart értékítélete mellett. Szolgálja a szabadságot... Gazdagítja nagy szellemi hagyományainkat. A polgár nem volt kapitalista, a XIX. század értelmében, de nem is lehet egy totális rendszer támogatója. Totalitarizmus és polgárság kizárják egymást.

Tragikus tény, mai Európánkban, hogy olyan polgári egyéniség, mint amilyen Márai volt, alig létezik már... Márai egyike volt az utolsó magyar polgároknak, de nem adta föl a jövőbe vetett reményét. Ha ezt tette volna, elkallódott volna az emigrációban. Márai művésze volt nyelvünknek. Írásait olvasva azt tapasztaljuk, hogy hazáját főleg nyelvében találta meg. Csak akkor maradhat meg népünk, ha nyelvét megőrzi. Szerinte a magyarság nemzet, de nem faj. Igazi alapja a kulturális közösség, melynek központja a nyelv... Tudni kell magyarul, hogy igazán élvezhessük a magyar irodalmat. Sok jó, technikailag elsőrangú fordítás készült, mégis – bár ezek is adtak valamit szellemünknek –, az igazi szellemet csak a magyar eredetiben lehet megtalálni...

Az emigrációban a magyar nyelv élharcosa Echaradt Tibor volt. Mellette a magyar hercegprímás, Mindszenty József tartotta elengedhetetlennek, hogy az emigránsok ápolják nyelvüket. Ne hagyják elveszni, hanem őrizzék meg külföldön a fiatal nemzedékek számára, amíg vissza nem térhetnek hazájukba. Népünk harmadik nagy képviselője Márai volt. Ő nyelvünkben tartotta fenn hazáját, és ezért továbbra is ma-

gyar nyelven írt, működött a távoli tengerentúlon. Így érthető, hogy 22 műve külföldön, de magyar nyelven jelent meg. Írt és dolgozott egészen haláláig. Tudta, művei által hozzásegít számos magyart, nyelve megmentéséhez, még akkor is, amikor már nem talál senkit, akivel anyanyelvén társalognak. Jőmagam azt mondom, hogyha sikerült bizonyos mértékben megőrizni anyanyelvemet, ezt Márai írásainak köszönhetem... Minden szava tény, pontosan meghatározza gondolatát. Sohasem halott, hanem mindig élő nyelvet beszél.

...Igazi európai volt, aki hazája tragikus éveiben is fönn tartotta azt a gyönyörű reményt, amelyet most Isten segítségével meg fogunk valósítani. Márai ez év elején elhagyott bennünket. Tragikus volt a halála mondták egyesek. Én nem így fogalmaznék. Inkább azt mondanám, hogy hajnalban halt meg, nem az éjszakában. Amikor elhagyott bennünket, már tudhatta, hogy hazánk felszabadult, hogy hazánkban újra igaz demokratikus magyar élet lesz. Így tehát halála bizonyos mértékben kibékítően hatott. Nem volt benne gyűlölet... A magyar jövőt nem fogjuk megalapozni gyűlölettel és bosszúvágyal. És nem is a múlt hibáinak felhánytorgatásával. Együtt kell a jövő felé fordulnunk, ahogy ezt szellemében Márai is tette. Őt igazán a magyar jövő építész-mérnökének lehet nevezni. Márai azt üzeni nekünk, hogy ki kell békülnünk... Ma nagy magyar feladatok előtt állunk. Be kell vívniünk hazánkat abba az európai jövőbe, amelyről Márai álmodott...

Ne kérdezzük mi volt a múltban, milyen úton jártak egyesek, hanem csak egyet kérdezzünk egymástól. Mit tehetünk ma a magyar jövő érdekében?...

Méltók akarunk lenni ahhoz a nagy férfiúhoz, aki mint polgár, mint hazafi, mint magyar költő, mint magyar író, de főleg mint a magyar nyelv és a nemzet hű szolgálója, példa számunkra és útmutató egy szebb és nagyobb magyar jövőbe”. Dr. Habsburg Ottó engedélyével.

(Stottán)

„Mondd, te mit választanál?”

Ikszelési zavaraim

titkár és nem én az övében. De mégis reszket a kezem, mert hátha rosszul értelmezek valamit, s ha még a tetejében befolyásolnak is azzal a bizonyos alcímmel, akkor felnőt kor ide vagy oda, alkalmatlan vagyok rá, hogy az urnához menjek.

Am ahogy múlik az idő, jönnek az újabb behatások. November 11-én az erzsébetvárosi MSZP-szervezők plakátja hirdeti lekicsinyítve és immáron tónusmentesen, de ugyancsak szocialista napilapunkban: „1 nem + 3 igen, hogy tényleg a nép dönthesse!”

Közbevetőleg, először tapasztalom életemben, hogy egy párt önmaga ellen szavaztassa le a tömegeit. Akárhogy erőlködöm, nem emlékszem, hogy 1945–48 között hasonló történt volna. Mert az MSZP jelenleg a parlamenti döntéshez igazodik, és ugyanerre buzdítja tagságát is. Nem egészen értem azt sem, hogy miért az

MSZMP-vagyon tulajdonosi jogáról kell döntenie november 26-án a néptömegeknek, mikor mindennemű nyilatkozat arról szól, hogy MSZMP már nem létezik, azaz újjászerveződve egy másik MSZMP alakul? E kérdésekhez mérten csekélység, amit a végére hagytam, hogy miért pont az erzsébetvárosi MSZP-szervezők szabják meg nekem terézvárosi, kiskunlacházai vagy hajdúböszörményi 18. életéve-met betöltött, gyengeelméjűségben nem szenvedő, nagykorú állampolgárnak, hogy hányszor kívánok nemet mondani, mikor már elegendő van abból, hogy mindeddig általános, egyenlően és titkosan köteles voltam igennel voksolni?

Vagyis, megint megfogták valahol. Azelőtt túl egyszerű volt azt a borítékot csak úgy beleejteni az urnába, most meg mindent túlbonyolítanak. Az újság hatása alá von, a szavazólap

szövege komplikált. A felnőtt magyar lakosság demokráciára való alkalmasságában nem kételkedem, arra azonban már nem mernék felelősen igennel voksolni, hogy egyszerre négy nagy kérdésben nem keveredik-e össze az igen a nemmel? Sok ma a gond, az izgalom és ami veszedelmesebb, a fásultság. A világos, egyszerű beszéd soha nem bírt akkora jelentőséggel, mint a mai, benyomásokkal és értesülésekkel túltelített világban. Nem várhatjuk el senkitől, hogy külön tanulmányokat folytasson a népszavazás módját illetően. De azt már igen, hogy aki leadja a szavazatát, az ne csak úgy találomra ikszeljen be valamit, hanem tudja, hol van helye igennel, hol nemnek!

A használati utasítás az élet bizonyos területein nélkülözhetetlen, de csakis akkor célszerű, ha világos, tömör és érthető. Technikai instrukciókra a gépek, motorok, stb. használatánál feltétlenül szükség van, a politikai életben azonban részéről visszautasítók minden efféle, mely nem más, mint manipuláció.

Pál Zsuzsa

Bárhogy forgatom, nem értem! Bár itt van előttem, igaz nem valami patyolatfehéren, mivel szürke tónussal látják el, tán, hogy még olvashatatlannabb legyen, tény, hogy nem tudom, mit lépjek. Ami még fokozza a zavart, hogy nem lóverseny, totó vagy lottó-típekéről van szó, hanem állampolgári képességeimben rendült meg az önbizalmam.

A szocialista napilap november 9-i számában megjelentetett szavazólap alapján mindössze annyi világos – azaz szürke – hogy a „KÖZTARSASÁGIELNÖK-VÁLASZTÁSRA A „NEM” MEL LEHET VOKSOLNI!” Ezt az alcímben ugratták ki a szerkesztők, viszont a hátramaradt döntő kérdést – „kivonuljanak-e a pártszervek a munkahelyekről”, „elszámoljon-e az MSZMP a tulajdonában vagy kezelésében lévő vagyonról”, „feloszlás-e a munkasorsát?” – homályos szürkében és apróbetűsen tanulmányozhatom magáról a közzé tett szavazólapról, meglehetősen tanácstalanul.

Megismétlem: számomra ez nem játszma. Annál is kevésbé, mert végre az életben az én kezembem van a párt-

Debrecen

Debrecen kekszínű mundérban ismerem meg. Akaratom ellenére, hisz senkit se kértem, hogy oda vonultassanak be, de a város első pillanatban megrágadott. Igaz, rövid időre, mert aztán több, mint egy hónap telt el, amíg megismerhettem, kimenőn szabadon kószálhattam hangulatos utcáin, a Nagyerdő árnyas fái alatt.

Az elmúlt másfél évtizedben néhányszor jártam itt, most mégis a régi, akkor megismert Debrecennel hasonlítom össze a várost. Előnyére mondom: nem változott. Meghagyták a régi házakat, meg még a villamos a főutcán, amit azóta is Vörös Hadsereg útjának neveznek, és amelyről annak idején kuncogva állapítottuk meg,

hogy nyílegyenesen a Nagytemplomhoz vezet. Természetesen áll még a nagyállomás közelében az a huszonnégy emeletes épület, amiről az a pletyka járta, hogy a felső emeleti lakásokat azért nem adták el, mert belőlük tökéletes panoráma nyílik a szovjet katonai repülőtérre. Az irányítótoronyból sem lehet jobban áttekinteni a gépek mozgását, mint ezen lakások ablakából.

A repülőtér manapság másfajta problémát okoz. A le- és felszálló gépek zaja a környék lakói számára szinte elviselhetetlen. No persze régebben is volt itt légiforgalom, de az újabb, korszerűbb technikák úgy tűnik zajosabbak, és talán mostanában többet is mozognak. Hozzá tartozik a dologhoz az is, hogy az utóbbi időben – a város terjeszkedése folytán – lassan körbeépítették a repülőtérrel.

– Uram itt már nem lehet élni, – mondja az egyik járókelő, aki beszélni igen, de nevét az újságban látni nem akarja. – Ígérettek itt már régebben is. Másfél éve szerződtek az oroszokkal, hogy csökkentik a repüléseket. Csak bizonyos napokon és csak este tizenegyig repülhetnek. Az más kérdés, hogy ezt mennyire tartják be.

– Zajméréseket végeztek?

– Úgy tudom, igen. A Demokrata Fórum kezdeményezésére valami megindult. A mérések szerint messze nagyobb a zajszint a megengedettnél. Nincs más megoldás, el kell tüntetni innét a repülőtérrel. Persze – gondolkodik el az idős úr –, ebben a jelenlegi helyzetben, itt a román szomszédságban nem is baj, hogy itt vannak a szovjetek. Csak ne lennének olyan zajosak...

*

A városi tanács általános elnökhelyettesének még a neve is debreceni. Dr. Debreczeni Ferenczel is először a szovjet reülótérről beszélünk.

– A probléma úgy tűnik, megoldódik – mondja. A honvédelmi bizottság javasolta az Országgyűlésnek a katonai repülőtér megszüntetését. Az Országgyűlés legutóbbi ülészsaka pedig döntött arról, hogy megbízza a kormányt, kezdjék meg a tárgyalásokat a szovjet hadsereggel, illetve a külügyminisztériummal arról, hogy 1990. december 31-ig kiürítik a repülőtérrel.

– Megszüntetik?

– Véleményem szerint az nem lenne célszerű, mert a polgári repülést jól szolgálhatná. Ha nem is lesz belföldi, a személyi légiforgalom, az áruszállító és charterjáratok leszállhatnának ott továbbra is.

– Debrecen megyei városnak jelenleg nincs tanácselnöke.

– Nincs ebben semmi különös – mondja, – a régi elnök dr. Ács István huszonhárom évi elnökösködés után vonult nyugdíjba. Munkájáért a Magyar Népköztársaság Zászlórendjét kapta. Az ő idején duplájára nőtt a város lakosságának a száma.

– Jelenleg, úgy tudom, Budapest után az ország második legnagyobb városa...

– Pontosan. Ebből aztán rengeteg gondunk adódik. Kétszázhuszezres a lélekszámunk, és ma is folyamatos beköltözés, az ehhez szükséges infrastrukturális beruházások egy része léphátrányban van.

– Mi a legnagyobb probléma?

– A szennyvízelvezetés, -kezelés megoldatlansága már szinte katasztrofális. Ez az állapot egy-két évnél tovább már nem tartható, viszont egy új gerincvezeték a becsatlakozásokkal és az egyéb műtárgyakkal egymilliárdba kerülne, erre pedig a városnak nincs pénze. Fokozza a gondot, hogy Debrecenben kicsi a népsűrűség, nagy kiterjedésű város, így az egy lakásra jutó fajlagos költség is nagyobb. A város keleti, délkeleti részén még szikkasztóaknába folyik a szennyvíz. Amíg ott el nem készül a vezeték, utat sem szabad építeni. A városi gáz, víz, villany és távhőhálózat az ezredfordulóig még megfelelő, egyedül a szennyvízkezelés a sürgető feladatunk.

– A civisváros, Debrecen mindig híres volt lakói lokálpatriotizmusáról. A török időkben is megőrizte – pontosabban drága pénzen megvásárolta – függetlenségét, így szinte városköztársaságként éltek a helyiek. A hajdúk mai utódai mennyire lokálpatrióták?

– Azt hiszem, ez is a hirtelen létszámnövekedéssel magyarázható, hogy azt kell mondjam, nem vagyok megelégedve a lokálpatriotizmusmal. Sokan beköltöztek, akik még nem vették át ezt a tudatot, ezzel párhuzamosan pedig az új lakótelepek építésével

régi utcák, városrészek szűntek meg. Az onnan elköltözők új környezetükben már a szomszédokat sem ismerik. Nagyvárosi életformát követnek, megszűnőben van az az összetartó erő, ami a régi Debrecenre és a debreceniekre jellemző volt.

*

A Nagytemplom után talán a legjellegzetesebb, legismertebb debreceni épület a református kollégium. A régi Nyilas Misi iskolájában a magyar történelem olyan jeles alakjai tanultak, mint Csokonai Vitéz Mihály, Kazinczy Ferenc, Kölcsey Ferenc, Arany János, vagy később Móricz Zsigmond.

A kollégium története a középkorba nyúlik vissza. A szerzetesi eredetű iskolában a XVI. század első felében kezdődik a reformált szellemű tanítás. Fénykora a XVIII. század első feléig tart, akkoriban nemcsak a város szellemi életének, hanem az egész magyarországi protestantizmus ügyének központja a kollégium. Élő kapcsolatban áll svájci, német, francia, holland egyetemekkel, diákjai és tanárai gyakran megfordulnak ezeken az akadémiákon. Mai formáját Péchy Mihály tervei alapján 1803 és 16 között kapta. A hazai klasszicista építkezés egyik legkiemelkedőbb emléke.

Az épületben Fekete Csaba, lelkes-könyvtáros kalauzol. A hatalmas fekete szakállú fiatalember, aki itt tanult, itt dolgozik már több, mint két évtizede a házigazda szeretetével szól mindenről. A mintegy félmillió könyvtári egységre kiterjedő gyűjteményről, a régi kódexekről, könyvritkaságokról, a becses kéziratokról, nem hallgatva el a könyvtár mai gondjait sem. Arról, hogy egyre kevesebb jut könyvvásárlásra, csak a legszükségesebb szakkönyveket, alapvető műveket tudják megvásárolni, hogy valuta-keretük egyáltalán nincs, így külföldről csak ajándékkönyvekkel tudják gyarapítani a könyvállományt. Arról is beszél, hogy régebben előfordult, hogy az ajándékba küldött könyvek sem érkeztek meg Debrecenbe, majd szívderítőbb dolgokról ejtünk szót.

Az egyetemi könyvtárral kialakult jó kapcsolatról, szellemi munkáról, és

arról, hogy egyre népszerűbb az itt működő gimnázium és teológiai akadémia. Az elmúlt években már a jelentkező kitűnő tanulók között is válogatniuk kellett, mert még azokat sem tudták mind felvenni. A gimnáziumban átlag négy-öt száz, a teológián mintegy százhusz hallgató tanul. Emellett különböző továbbképzéseknek, tanfolyamoknak és természetesen tudományos tanácskozássoknak is helyt ad az épület.

A könyvtárból az oratórium terembe megyünk.

– Itt mondták ki a Habsburg-ház trónfosztását 1849-ben, 1945-ben pedig itt alakult meg a Magyar Köztársaság, amiből később lett népköztársaság – mondja kísérelőnk, majd október 23-ra terelődik a szó és az új Magyar Köztársaságra.

A bejáratnál szemben, a szószék oldalán tábla: „Ez Istennek szentelt szószékéről szólta a nemes nemzetmentés igéit Kossuth Lajos 1949. január 9. – május 21-ig.” Előtte az egyik pad támláján mindig van virág. Az 1949-es Országgyűlés idején itt ült Kossuth Lajos, aki a szabadságharc őrvárosának nevezte Debrecenre.

*

Aki megéhezik Debrecenben válogathat az előkelő és méregdrága éttermek között, de olcsón is jóllakhat. A főutcán tértünk be a helyi vendéglátó hűsboltjába, ami egyben talponálló étterem is. Mellesleg egybenyitották a szomszédos borkóstolóval, így az ebédhez, aki akar, nem csak üdítői ihat.

Nézem az étlapot. Belszervpörkölt harminckét forintért. Mint megtudom szívből, májból és tüdőből készülő vegyespörkölt, aminek ízletes voltáról magam is meggyőződtem. De ehettem volna füstöltcsülkös bagulyást negyvennyolcért, vagy lacipecsenyét 38 forintért. Ha igazán kispénzű, de éhes vagyok, ehettek hagymás sültvért nyolc forint negyvenért, a minden adaghoz járó két szelet kenyérral. Választhatok lecsót darált hússal, vörös vagy sült húrkat szintén elfogadható áron.

Alig néhány száz méterrel odább a Hortobágyi Állami Gazdaság mintá-

boltjában a pirított máj 29, a toros káposzta 37, a hurka 11, a fűszeres vér pedig 13 forintba kerül. A legdrágább étel a szegények táplálékából előkelővé avanszált pacalpörkölt 63 forint.

Sok felé jártam az országban, így tapasztalhattam, hogy sok városban tanulhatnak a debreceniek, hisz országot járni nem csak a nagypénzű turista indul, hanem aki szerényebb zsebbel, esetleg munkája folytán kényszerül arra, hogy idegen asztalnál egyen.

Nem mindegy, hogy milyen áron.

*

Debrecen sok egyéb mellett diákváros is. Három egyetemén, négy főiskoláján mintegy hatezren, a középiskolákban 17 ezren, az általános iskolákban közel huszonnyolcezeren tanulnak.

Természetesen a diákok közül nem mindenki debreceni. Nekik kollégiumokat, diákszállókat kellett és kell építeni. Ugyanígy tantermeket is. A középiskolások közül nyolc ezren laknak kollégiumban, közülük kétezeren nem is a megyéből származnak. Tanulmányaik befejezése után viszont elviszik a város hírnevét messze határain túl.

Miként azok is, akik az európai hírvérendezvényre, az évente megrendezett virágkarneválra látogatnak. Bár mint mondják a rendezvény lassan befűlad, nincs rá pénz, és még azok sem áldoznak a megrendezéséért, akik az egész hasznát eddig lefűlőzték a vendéglátók, az éttermek, a szállodák.

*

Sok nevezetességről lehetne még írni. A városképi jelentőségű Aranybika szállóról, amely kis fogadóból nőtt 279 szobás szállodává, amelyben a rekonstrukció óta két söröző, bistró, drink bár, éjszakai bár és étterem üzemel, és ahol egyre gyakoribb a nyugati vendég. Szólni kellene a Kossuth Lajos Tudományegyetem – a város egészére kiható – közművelődési tevékenységéről, és szólni kellene a Nagyerdő fürdőiről, fűiről, a környék, a közeli Hortobágy szépségéről is.

Tamási János
fotó: Kapitány Kriszta

Nem csak fiataloknak

A megyei képviselőcsoportok ülésén többen javasolták a kormánynak, hogy mondjon le. Az állampárttól örökölt hivatalos szakszervezet mellett a képviselők egy része is magára vette a kormánnyal szembeni ellenzék meztét, míg a valódi ellenzék inkább szóltalanul figyel, mit örököl majd a felhalmozódott problémákból. A sok közül két kritikus pontot emeltünk ki Farkas István pénzügyminiszter-helyetessel, a személyi jövedelemadó és a lakástámogatási rendszer változásait.

– Milyen változásokra számíthat az adózó polgár január elsejétől?

– Miközben az átlagos adószint nem változik a 89-eshez képest, az adókulcsok lejjebb mennek, csökken a progresszivitás, jövedelemtől függően egy és három százalék közötti adót megspórol mindenki. Mivel közben emelkednek a jövedelmek, ezt a spórolást csak úgy lehetne összegszerűen kimutatni, ha a jövő évi adókat az érvényben lévő és a tervezett kulcsokkal is kiszámolnánk.

– Többen bírálják a módosítást azzal, hogy a gazdagokat támogatja.

– Az biztos, hogy aki belesik a felső sávba, az jobban érzi a változást, amikor az ötvenhat százalék lecsökken ötvenre, mint az, aki csak a tizenhét százalékos adósávot éri el, amely két százalékkal csökken. Eddig mindig azzal vádolták az adórendszert, hogy a progresszivitása visszafogja a teljesítményeket, mert egy-egy jövedelemsáv átlépésénél hirtelen megnő az elvonás. Ha ezen enyhíteni akarunk, akkor csökkenteni kell a progresszivitást.

– Mit tesznek a vállalkozó kedv erősítéséért?

– Aki lemond a lehetséges fogyasztásának egy részéről és tőkét juttat a gazdaság számára – részvényt vagy kft. törzsbetétet vásárol, saját vállalkozásához eszközöket vesz –, az ezekkel a befektetésekkel harminc százalékos nagyságrendig csökkentheti az adóalapját.

– Mi történik akkor, ha a polgár kivonja a pénzt a gazdaságból egy év múlva? Ezzel elkerülheti az adózást?

– Nem, a kivont pénzt hozzá kell adni az adott évi jövedelemhez és progresszív módon adózni kell utána. Lényegében ekkor csak egy adóhalasztásról beszélhetünk. Mi azt szeretnénk elérni, hogy aki hajlandó a fogyasztásról lemondva befektetni a pénzt, az bízson ennek értelmében, és mindig csak annyi jövedelmet vonjon ki a gazdaságból, amennyi még nem növeli meg túlzottan az adóalapját.

– Sokan már két évvel ezelőtt nemzetgyilkosnak nevezték a kormányt az adórendszer miatt, most, hogy a pénzügyi tárca a háromgyermekes családok adóalap-csökkentő kedvezményének eltörlését javasolja, ismét felerősödtek ezek a hangok.

– Mi nem spórolni akarunk ezzel a javaslattal, ellenkezőleg. Ezt a támogatási rendszert csak az tudta igénybe venni, akinek elég magas volt az adóalapja. Hiába volt három gyereke, ha

alacsony volt a jövedelme, nem tudta miből levonni a kedvezményt. 1988-ban a jogosultak negyven százaléka csak elvileg élvezhette ezt a támogatást, ez körülbelül kétszáz ezer embert jelent. Mi azt az elvet szeretnénk a változtatással érvényesíteni, hogy a gyermeknek van joga az állami támogatáshoz, függetlenül a szülő jövedelmétől. Ezért, amikor eltörölnék ezt a támogatást, ugyanakkor háromszáz forinttal megemelnék a családi pótlékot. Persze tisztában vagyunk azzal, hogy a családi pótlék korántsem tudja átváltalni a gyermeknevelés érdemi terheit, de most nincs többre lehetőségünk.

– Talán valóban igazságosabb lesz ez a módszer, de a megspórolt pénz nem tűnik-e el a kincstár mélyén, ahogy ez a gyermekruhák, bútorok támogatásának megszüntetésénél történt?

– 1988-ban az adóalap-csökkentéssel támogatás másfél milliárd forint megtakarítást eredményezett azoknak a családoknak, akik igénybe tudták venni. A tervezett háromszáz forintos családipótlék-emelés körülbelül tízmilliárd forintot jelent összesen.

– Hasonló indokok miatt akarják módosítani a közműfejlesztési hozzájárulás után adható kedvezményt is?

– A nyugdíjasoknak és a kis jövedelműeknek hiába volt joga ahhoz, hogy a közműfejlesztési hozzájárulás harminc százalékat levonják az adóból, ha nem volt adójuk. Úgy gondoltuk, tisztességesebb ezt a kedvezményt szétosztani az összes érdekelt között, ezért javasoljuk, hogy mindenki kapja vissza a hozzájárulás tizenöt százalékat. Persze, akik érvényesíteni tudták az eddigi harminc százalékos kedvezményt, azok most rosszul járnak, de a társadalomnak el kell tudni viselni egy ilyen átrendeződést az igazság érdekében. A költségvetés ezen a módosításon sem akar nyereszkeskedni.

– Engedjen meg egy kis apró kitérőt. Lassan mindenütt megszűnik a teho, de még van néhány olyan települé-

Ki fizesse a negyvenmilliárdot?

Lehet, hogy ez lesz a kormány utolsó dobása

lés, ahol az adakozó kedvű állampolgárok vagy a helyi kiskirályok érvényben tartották. Mi indokolja, hogy ezt a közérdekű kötelezettségvállalást nem lehet leírni az adóalapból?

– 1990-től lehetségessé válik.

– Ez elég sovány vigasz, miért nem lehetett már két évvel ezelőtt is?

– A kérdés jogos, mondhatnék rá mindenfélét, a lényeg, hogy eddig ki maradt ez a lehetőség, de most korrigáljuk.

– Térjünk át a legveszélyesebb területre, a lakásokkal kapcsolatos pénzügyi politikára. Egyesek szerint ennek szigorodása a kormány bukásához vezethet.

– Szeretném idézni miniszteremet, szerinte egy kormány akkor bukik meg, ha csőd van. Csőd pedig akkor következik be, ha a kormány valamilyen kötelezettségét nem tudja teljesíteni. Világosan kell látni, hogy azt a nyolcvanmilliárd forintot – amit a költségvetésből kifizetünk a lakásokkal kapcsolatos támogatásokra – eddig is kifizette valaki, és ezentúl is fizetni fogja. A kérdés csak annyi, ki fizesse, hogyan fizesse.

– A bérlakásokat most hagyjuk ki a körből, mert a fenntartási problémák miatt elveszhet az alapkérdés. Beszéljünk csak a lakásépítésre, vásárlásra adott kölcsönök kedvezményes kamatáról, illetve arról, ki fizesse ezeket a kamatokat.

– Ez a kamattámogatás önmagában negyvenmilliárdot visz el a költségvetésből. Dönteni csak arról lehet, hogy ez kit terheljen. Az elmúlt időszakra az volt a jellemző, hogy minden ilyen terhet szétterítettünk az ország teljes lakosságára és a gazdálkodó szektorra. Ezt természetesen a továbbiakban is meg lehet tenni, lehet emelni a nyereségadón vagy éppen a személyi jövedelemadón, hogy ebből finanszírozzuk a kiadásokat. Ebben az esetben – ahogy most is – olyanok is fizetik ezt a negyvenmilliárdot, akiknek még sohasem volt lakásuk. Igazságosabb lenne, ha azok viselnék a terheket, akik ennek a konstrukciónak az előnyeit élvezték. Itt már nem kérdés, hogy ezt az előnyt egykor jogszabályok biztosították, mivel a konstrukció kialakításakor senki sem számolt ilyen inflációval, ilyen betétkamatokkal. Ráadásul az sem vitatható, hogy még ez a kedvezményes kamatteher is egyre könnyebb lesz, hisz ez is inflálódik. Az ezer forintos részlet öt évvel ezelőtt nem ugyanazt jelentette, mint napjainkban – akkor sem, ha a jövedelem százalékaiban vizsgáljuk.

– Hogyan akarják megoldani ezt a terhes örökséget? Sokan úgy gondolják, hogy visszamenőleg felemelik a kamatokat.

– Visszamenőleg semmiképpen, hisz amit már törlesztettek, arra nem lehet plusz kamatot kivetni. Mi azt szeretnénk, ha a még fennálló tartozások kamatai emelkednének. Minden olyan kamatot fel kellene emelni tíz százalékra, amelyik ezt a határt nem

éri el. Mivel ez egyes esetekben elviselhetetlen terheket jelenthetne, bizonyos támogatási rendszert – hasonlóan az ideai hitelfelvevőkhöz – beépítenénk. Aki az elmúlt évben vett fel ilyen kölcsönt, már csak piaci kamatlábbal kapott, de a jövedelem nagyságától függően támogatásban részesülhet. Az új rendszerben már nem a lakás kapja a kedvezményt, hanem a vásárló vagy az építő. Ezt meg lehetne tenni azoknál is, akiknek megemelnék a kamatait. Ha valakinek alacsony a jövedelme, vagy a megnövekedett terhei túllépnék a jövedelmének húsz százalékát, akkor beléphetne a támogatási konstrukció. Ha ez a kamatemelés megtörténne, akkor az viselné a terheket, aki az előnyöket is élvezte, hisz neki van lakása.

– Valószínűleg sok képviselő fog majd a veszteséges üzemekre hivatkozni. Sokak szerint azok terhére lehetne rendezni ezt a problémát a kamatemelés helyett.

– Kezdjük ott, hogy ebben az esetben is a közösből adnánk egy kisebb-ségnek, csak az adók növelése helyett másfajta elosztással oldanánk meg a kérdést. De tekintünk el ettől, akkor már csak az a probléma, hogy mit építünk le. Leépítjük például a MÁV 4,9 milliárd forintos támogatását, de akkor az is ötven százalékkal drágábban fog utazni, aki nem lakik sehhol. Megszüntethetjük például az agrártámogatást, de akkor fogyasztói ár emelés indulna az élelmiszerpiacon. Ezt mind egytől-egyy fizetnénk.

– Hogy érzi, elfogadja a társadalom ezeket a javaslatokat?

– Ha értelmesen elmondjuk a problémát, akkor biztosan megértjük, de nem biztos, hogy elfogadják. Azonban a visszautasítás csak akkor tisztességes, ha tisztázzuk a nyilvánosság előtt, hogy mit kell helyettesíteni. Ki fizet, ki helyett. Az 1847–48-as reformországgyűlés már túllépett azon, hogy létezik a társadalomban egy olyan csoport, amelyik ki tudja magát vonni – részben, egészben – a terhek alól. Egy lehetőség lenne a döntés elodázására, a társadalom pillanatnyi tehermentesítésére, ha a külföld ezt átvállalná, ha továbbra is kapnánk minden szó nélkül kölcsönöket. Persze ezt csak feltételezésnek vegye. Ha ezt az utat választanánk, akkor majd annak az ifjúságnak kellene visszafizetni a hiteleket, amelyik már az előnyökből semmit sem kapott – hisz ma már nincsen három százalékos kamató kölcsön, már nem öt százalék alatti az infláció – de még ezt is az ő nyakába varrnánk. Ezt meg lehet csinálni, de akkor tisztességesen meg kell mondani, mire játszunk. Meg kell mondani, hogy én ma nem akarok fizetni, majd holnap a gyerekeim, kamatostól.

(A fentiekkel kapcsolatban fiatal olvasóink véleményét örömmel vennénk. A szerkesztők.)

Györfly Árpád
fotó: Kapfinger

RTV

KOSSUTH RÁDIÓ 8.20: Sokszemközt az egészségről. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00-11.00: Napközben. 11.05: Betyárdalok hagyományörzők felvételeiről. 11.25: Odon és modernek. Csóóri Sándor vallomása, gondolatai a magyar népköltészetéről. 12.45: A Föld, amelyen élünk. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: Eről beszélünk. 14.35: Benjamins Gigli operárákat énekel. 15.00: Magyar Írás. 15.50: Vers-archívumunkból. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Hangol. 17.05: Ütközőpontok. 17.30: Slágerfilmek - filmslágerok. 18.05: Látnak, hallottak, olvastak. 18.20: Levelekre röviden. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.40: Két tétel Vass Lajos Bodrogközi muzsikaszó c. népdalkantátájából. 19.50: Gong. 20.00: Tudósok a közéletben. 20.24: „Bogár Imre nőtája”. 21.00: Kilitő. 21.45: Hajsziál-työke. 22.00: Hírvilág. 22.30: Mérlég.

PETŐFI RÁDIÓ 8.05: Rivaldafényben. 9.05: Lakner bácsi színháza. 10.00: Kertbarátok műsora. 10.05: Egy énekes - több szerep. 11.05: „Ó, ó, ó nagymami...” 12.10: Pitti Katalin és Melis György nótákat énekel. 12.53: Édes anyanyelvünk. 13.05: Pophullám. 14.00-16.55: Pénztéki péntek. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszer. 19.05: Garázs. 19.35: Zenés hallomások és vallomások. 21.05: Lakatos Sándor népi zenekara játszik. 21.30: Cigányfélére. 22.00: Rólunk van szó! 22.05: Heavy metal magazin. 23.10: Sporthíradó. 23.20: Gítámánia.

BARTÓK RÁDIÓ 9.08: Sebestyén János Bach orgonahangversenye a Mátyas templomban. 10.27: Zengien a muzsika. 10.57: Szimfonikus zene. 12.05: A Juilliard vonósnegyes felvételeiből. 13.00: Hallgassuk újra! 14.00: A Magyar Rádió és Televízió énekkara énekel. 14.39: A népzene-kutató Járdányi Pál. 14.59: Zenekari muzsika. 16.05: Újraolvasva. Toldy István: Anatóle. 16.15: Pendereski: A louduni ördögök. 18.07: Fúvósnyitások felvételeiből. 18.30: A Gordiusztól kérdezték. 19.05: Dallamok nyomában. 19.35: Holnap közvetítjük. 19.55: Két szonáta. 20.39: Ormándy Jenő vezényli a Philadelphiai szimfonikus zenekart. 22.00: Mintha álmodtam volna... 23.00: Bemutatjuk Jeney Zoltán új szerzői lemezét. 23.52: A barcelonai gyermekkar és az Atrium Musicae énekkar gregorián dallamokat énekel.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ 6.00: Kezddik a nap: hírek, hírmagyarítások, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: A hallgatóé a szó. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Szerkesztők fóruma. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Rádiógyetem. 12.30: Hölgyválasz. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Keresni és találni. 14.00: Hírek. 14.10: Szerkesztők fóruma. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgatóé a szó. 16.40: A politikai gondolkodás története. 16.50: Nyugati levél. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Keresni és találni. 19.00: Hírek. 19.10: Világ gazdasági magazin. 19.40: Tiszta forrás. 20.00: Hírek. 20.40: Magyar politikai magazin. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.30: Tiszta forrás. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: A hallgatóé a szó. 23.00: Hírek. 23.10: Világ gazdasági magazin. 23.40: Tiszta forrás. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Magyar politikai magazin. 0.45: Műsorzárás.

TV1 9.00: Képűjság. 9.05: Tévétoma. 9.10: A méhek kialakulása. Angol rövidfilm. 10.15: Egy óra múlva itt vagyok... Tévéfilmsorozat. 11.10: Képűjság. 16.50: Hírek. 17.00-19.00: Péntek délután. 17.00: Évgyűűnk. Kb. 17.30: Téka. Kb. 17.40: Riportfilm. 17.55: Reklám. Kb. 18.00: Ablak. 19.00: Esti mese. 19.10: Tévémozzi előzetes. 19.25: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Tévémozzi. Hanussen. Magyar-NSZK film. 21.55: Reklám. 22.00: Új Hullám. 22.45: Huszadik századi portrék. Ben Nicholson. Angol film. 23.40: Híradó 3.

TV2 17.00: Képűjság. 17.15: TV2. Benne: Reklám-Riportok-Időjárás-Zene. 17.45: Torpedó. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.46: TV2. 19.00: A legyőzhetetlen Utang. Kínai film. 20.32: TV2. Benne: Polip (Popsaláta). 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.55: Napzárta. 22.40: Csak nővel ne kezdj! Olasz zenés film. Kb. 24.00: TV2.

RTL PLUS 6.00: Halló Európa - Jó reggelt Németország! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: New York őrangyala. 11.45: A hétmillió dolláros nő. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsora. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. 14.15: Tenisz. 15.45: Üzleti hírek. 15.55:

Hírek. 16.00: A Springfieldek története. 16.45: Gazdagok és szépek. 17.10: Játékshow. 17.45: Pronto Salvatore. 17.55: Hírek. 18.00: New York őrangyala. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.12: Időjárás-jelentés. 19.20: A kicsi páros. Krimisorozat. 20.15: A palawani lázadó. Panama kalandfilm. 21.50: Hírek. 22.00: Sípjel. 22.30: Nindzsa a sárkány barlangjában. Hongkongi eastern. 0.15: Férfimagazin. 0.55: Aerobic. 1.00: Tenisz.

SUPER CHANNEL 7.00: Napkezdő. Hírek, időjárás. 8.00: Egyveleg. Könyvzenei koncertek, klipek. Közben: 10.55 és 13.55-kor Európa. 14.30: Forró drót. Könyvzenei show klipekkel. 15.30: Off the Wall. Klipek, divat- és pophírek. 16.30: Hullámhosszon. Élő telefonos műsor. 18.30: Nemzetközi slágerstúdió. Élő közvetítés. 19.30: Hírek, időjárás. 19.35: Időjárás. A tavalyi év sorozaiból. 20.00: Letorkoltak. A műsor az új, progresszív zenei élettel foglalkozik. 20.30: Max Headroom vidám zenés műsora. 21.00: Koncertóra. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Letorkoltak. 22.40: Nemzetközi slágerstúdió. 23.10: Power Hour. Egy óra a kemény fémzene kedvelőinek. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Egyveleg. 1.20: Időjárás. A tavalyi sorozaiból. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5 16.05: Hírek. 16.13: Megrázkódtatás. 17.10: Esély a daloknak. Varieté. 17.30: Konyhatitkok. Michel Oliver receptjei. 18.00: Számok és betűk. Játékos vetélkedő. 18.20: Pihenő-ór. 19.00: Ushuaia. Nicolas Hulot kalandjai. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papiros. 20.00: Európa-klub. Magazin. 21.00: Vízum az egész világra. Vetélkedő. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Anne Trister. 1986-ban készült kanadai film. 0.40: Műsorzárás.

SATI 6.00: Jó reggelt a SATI-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. Családsorozat. 9.20: Öletek konyhatitkökre. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szomszédok. Családsorozat. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévéből. 10.30: Vihar a Nilus felett. Angol játékfilm. 12.15: Öletek utazóknak. 12.30: Szerencsekerék. 13.00: Tévétűzde. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: A valódi szelleműzők. Rajzfilmsorozat. 14.30: Pénzügyi öletek. Horoszkóp. 14.40: Közkórház. Családsorozat. 15.30: Tévéből. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Paradise - egy férfi, egy colt, négy gyerek. Westemsorozat. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.35: Tesztelési öletek. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Az Addams család. Hátborzongató komédia. 18.15: A hibbantak. Vígjátéksorozat. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Batman. Akciófilm-sorozat. 19.55: Időjárás. 20.00: Charlie angyalai. Krimisorozat. 20.55: Hírek. 21.00: A kis francia hölgyek. Játékfilm. 22.25: Hírek. 22.35: Carrera - A szőke macska túka. NSZK-spanyol-olasz bűnügyi film. 0.25: Műsorelőzetes.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Csodálatos évek. 9.30: Orosz nyelvintézkedés. 10.00: Iskolatév. 10.30: Külön asztalnál. Amerikai film. 12.10: Hírek. 13.20: Mi. 13.50: A Fehér Toll. Amerikai western. 15.35: Gadget felügyelő. 16.00: An-tan-tusz. 16.35: Slágerok és öletek. 16.55: Mini tv-híradó. 17.10: Tudományos magazin gyermekeknek. 17.35: Mini kvíz. 17.55: Philipp, az egér. 18.00: Mi. 18.30: Vidám kerületi bíróság. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Sporthírek. 20.15: Derrick. 21.20: A római lány. Olasz tv-film. II. rész. 22.50: Oldalpillantások. 23.00: Ajánló-műsor filmbarátoknak. 23.30: Mike Hammer. Krimisorozat. 0.15: Hírek. 2. műsor: 16.15: Művészlexikon. 16.25: Richard Wagner élete. 17.30: Tele-sí 90. 18.00: Csodálatos évek. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Orosz kenyér. Dokumentumfilm. 21.20: A téma: a kórház. 22.00: Tv-híradó 2. 22.25: Sport. 22.50: Yol. Török-svájci film. 0.40: Hecate. Svájci-francia film. 2.25: Hírek.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Sorozat gyermekeknek. 9.00: Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották - nézzék! 15.50: Műsorismertetés. 15.10: Hírek. 15.15: Éjszakai program. 16.30: Magyar híradó. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Sorozat gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk - vetélkedő. 18.30: Népzenei műsor. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: A megbélyegzett tizenkettő - filmsorozat. 21.00: Klubest - szórakoztató műsor. 21.45: Tv-napló III. 22.05: O sole mio - kulturális magazin. 23.05: Angol nyelvű hírek. 23.10: Hírek. 01.15: A szombati műsor ismertetése. 2. műsor: 17.10: Műsorismertetés. 17.15: Hírek. 17.20: Tv-naptár. 17.30: Tv-kiállítás. 17.45: Kritikus pont. 18.15: Zágrabi panoráma. 18.30: Panoráma 15. 19.30: Tv-napló. 20.00: A hét műsora. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Parlamenti krónika. 21.15: Egy szerző, egy film. 21.40: Raoul Walsh filmciklusából. 23.00: Video-est. 3.30: A szombati műsor ismertetése.

Az RTL PLUS, Super Channel, TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold

Nikolits Árpád

„A megboldogultra”. Az első ember a poharat homlokmagasságig emelte, utolsó cseppig felhajtotta.

„A megboldogultra.” És mindenki kiürítette, és mindenki elmondta, úgy hangzott mint egy varázsszó: A megboldogultra.

Kettesével ásták a sírt. Meghatottság nélküli arcok, számukra minden természetes, mert nemcsak életet és otthont ad a föld, de be is fogad, ha nincsen már tovább. Megfeszültek az izmok, mindenki a sorára várt, mindenkinek jutott néhány kilapátolni való föld. Aki kiszállt a gödörből teli poharat nyomtak a markába és más ugrott a helyébe. A várakozók számszámnyélre támaszkodtak, akár a pihenő kubikosok, ittak, füstöltek, beszélték. Csendesesen, ahogy temetőben illik.

Elkészült a gödör, kézzel-kézre adták a vedret, kimerték a felgyülemlt talajvizet. A pohár még egyszer körbejárt embertől-emberig, egyhajtásra utolsó cseppig.

„A megboldogultra.” Ahogy jöttek, ugyanúgy indultak hazafelé, ki az istállóba, ki a mezőre,

TEMETÉSEK

ki pedig a gépállomásra. Hétkor kezdődik az eligazítás.

Egy óraker beharangoztak. A készülődés kezdetét jelezte a falu népének. Mire másodjára szólt a harang, a gyászoló család udvarára gyűlt össze a falu apraja-nagyja, talpig feketében. Innen kísérték utolsó útjára a megboldogultat. Az udvaron búcsúztatta a tiszteletes. Asszonyok álltak körül, halotti verseket énekeltek. A ház fehér fala előtt a lócán, mint fekete madarak, gyászruhás öregasszonyok ültek.

A háztól a sírig két ló húzta a temelőszövetkezet szekereit. Fehér papírkoszorúk borították a koporsót, öregasszony kezekben kertből szakított virág remegett. A fekete menet hosszú sorban kigyózott a járdán a temetőkert felé. Sietős végültség. Sokan a három órás buszhoz igyekeztek, mert ez az egyetlen lehetőség ha még aznap vissza akarnak jutni a városba.

A házat pár nap múlva eladták egy városi családnak. Akik akkor még nem tudták, hogy az amúgy is halálra ítélt falu házaikért is hamarosan eljönnek a véget siettető sírásó szörnyek: a buldózerek. (vége.)

Elfogott a sárga irigység. Lakodalomba hívott a barátom, a matematikus professzor. A fia lakodalmába. Az egyházi esküvőre nem érkeztem el, ám az esti mulatságot, az értelmiségi dínom-dánomot gondoltam nem hagyom ki. Buda környéki vikendházába sereglettek a barátok, rokonok. Mintegy múlt századi kerti mulatság, olyasféle hangulatot árasztott ez a „lakodalom”. Harsányabbhoz lévén szokva, keletesebbhez, feszengtem kissé: „Itt minden olyan halk, mosolyos és disztigvált – jegyeztem meg a velem egyivásúaknak –, mintha polgári teadélutánon volnánk.

A természettudományos szakon frissen végzett férj és feleség baráti köre egészen ifjú értelmiségiek, egyetemisták, főiskolai hallgatók, fiúk-lányok, „budai úri gyerekek”, kajánkodtam hajdan volt osztályharcos irigységgel, csak üdítőfélét ittak, limonádét, rostos gyümölcsöt, szörpfeleségeket. Alig sikerült valami szeszfeleséghez jutnom, még szerencse, hogy felbukkant a professzor sógora, ő demizson borral érkezett. Szőlősgazda vidéken. Kínálta is kedves kaptatósággal boldog-boldogtalannak, ám az ifjak mosolyogva, s alig leplezett öntudattal az ivólevekre mutattak mondván, hogy ők hála istennek csak azt fogyasztják. En viszont éltem a kínálással, ily módon óhajtottam némi lakodalmi hangulatba hergelni magam.

A kert különböző pontján csevegő

Sárga irigység

csoporthoz. „Mikor kezdődik a koncert?” – kérdeztem a ház illetékeseit, mert sejtettem immár, hogy lakodalmi muzsika helyett a zenei vigasság más minőségét lesz módomban élvezhetni. És valóban. Csak az esteledésre kellett várni, hogy előkerüljenek a kamarazenéléshez szükséges hangszerrek. Taps köszöntötte a muzsikáló fiúkat-lányokat, és már magától értetődőnek tekintettem, hogy utána motettákat hallok majd, több szólamban énekelve, aztán játékos fiatalokat látok, amint társas játékot játszanak bájosan ugrabugrálva: zenés játékokat, francia nyelvűeket. És ott forgolódot a játszó ifjak karéjában egy fekete öltönyös középkorú férfi is: ő a lelkiatya, így nevezték a tisztelendőt, akinek a hétfégi körébe jártak eme ifjú jelenlévők szinte gyermekségüktől fogva, mint mondták az idősebbek. Összebújva, súgva. A házastársak is itt ismerték meg egymást. Nézték őket mint egy idegen, és akkor elfogott a sárga irigység: nékem még adott a sors egy kiváló pedagógusnevelőt, Szüle Miklósról gondoltam, hajdani református vallásánomra, de a fiamnak már nem, a lányomnak sem, pedig milyen nagy szükségük lett volna rá. És hány tízezer nőnek fel ebben az országban „pedagógus barát”, „lelkiatya” nélkül,

akire hallgatni lehetne, akivel mindent meg lehetne beszélni, aki tudna a kisebbre is odafigyelni, annak gondjában osztozni. Nincsenek lekiatya, karizmatikus nevelő személyiségek, az iskolában különösképpen nincsenek, vagy ha igen, csak kevesen. Menekülésre kényszerültek a minőségi munkát nem becsülő pályáról. Nem hivatás, mesterség lett a pedagógusság, és beosztás a KISZ és úttörővezető tanáré (tisztelt a kivételnek).

Néztem ezeket a fiúkat-lányokat, akiknek ez is megadatott, a jó családi háttér mellé a gondos lélekápolás. Így már az isten se menti meg őket, meg az eljövendő magyar valóság attól, hogy ne ők foglalják el a vezető értelmiségi posztokat. A szakmát tudják, családi életük példás, a munka éppúgy erkölcsi kérdés számukra, mint az, hogy nem isznak, nem narkóznak s nem adják fel a küzdelmet egyhamar. És mormolni kezdtem Csokonai Vitéz Mihály sorait „dudva lesz a dudvák közt az ananász, kanász marad, akinek a nevelője kanász”. Hogy mi mindent puskázunk el a negyven év alatt csak nevelésben is, mormoltam magam elé, aztán keresni kezdtem a demizsonos sógort, igyak legalább, hogy ezt a taszítva vonzó másságot valamiképpen elviseljem.

A keserűség, a sárga irigységtől mindazonáltal csak nem akart kevesbedni.

Debreczeni Tibor

SAJTÓSZEMLE

A DIE PRESSE. A magyar művelődési miniszter mint radikális reformer – Hadüzenet a rendszernek című cikkében Peter Martos szerint Bécsben az Anton-Gindely díj átadási ünnepségén Glatz Ferencről kiderült, hogy radikális reformer, aki le akarja építeni saját apparátusát. Erhard Busek osztrák tudományügyi miniszter szalonjában Glatz kijelentette, hogy szükségünk van a világhiálításra a lusta balkáni szovjetizált munkamorál megváltoztatásához. Meggyőződése, hogy az országgyűlés november 20-i ülésén hozzájárul a Béccsel közös beruházáshoz. Pozitívan látja a Monarchiát, de szerinte sohasem szabad kétszer ugyanazt a nőt feleségül venni. Már „Világkiállítás-Tengelyt” is kovácsolt, miután hivatalba lépése első intézkedéseként eltörölte az oroszoktatást, Busek rövidesen elkezdte német-ektorok után nézni. Jelenleg 39 osztrák tanít Magyarországon.

Glatz oktatás- és kultúrpolitikai programja: 1) Az ingyenes főiskola teljesítményellenes: Miért kell a betegeknek az orvosuk kiképzéséért fizetniük? 2) A szovjet rendszerű felvételi vizsgát francia típusú alkalmassági beszélgetéssel kell helyettesíteni. 3) A tanár-diák arány a statisztika szerint 1:4, a valóságban 1:2, ami gazdaságtalan. 4) Minden kisvárosnak saját főiskola kell.

A hatalmas Eötvös Lóránd Tudományegyetem a konzervatívok mentővára, vonakodnak a 180 fölöslegessé vált orosz tanárt elbocsátani. A miniszter különösen elégedetlen a kormányzó MSZP programjával, amely szerinte bár nem sztalínista, de még mindig szovjet. Az értelmiség nyomorúságosan fizetett munkahelyeket kap, és hallgatnia kell, mert ingyen tanították. A posztisztalini Kádár-rendszerben ez hatalmi kérdés volt, ma már csak gazdasági. A Glatz által elrendelt 50 százalékos béremelés ellenére a tanárok kevesebbet keresnek az átlagnál.

A cenzúra és a kötelező oroszoktatás eltörlése után Glatz novemberben megnyitja az összes levéltárat, a következő évben pedig általános- és középiskolai reformot tervez.

Le akarja építeni az „aczélisták” százait, a minisztérium terjesztői részlegeit a filmterjesztőtől a túldimenzionált kultúrházakig. Magyarországon 350 ezren élnek a kultúrbirokráciából.

Magyar Drámapedagógiai Társaság alakult Budapesten

Angolszász nyelvterületeken a kreatív dráma az európai szakirodalomban és a pedagógiai gyakorlatban az 1920-as évek óta ismert. Nálunk a szakemberek az 1970-es évek elején figyeltek föl rá.

A drámapedagógia elvi célkitűzéseiben rokona a vállalkozói iskolai kezdeményezéseknek, de rokona a Zsolnai, a Waldorf és Freynet nevével jelzett elképzeléseknek is: a kreativitásra, a kezdeményezésre, az önálló gondolkodásra való nevelést tartja fontosnak. De rokonságot mutat azokkal a pszichológiai törekvésekkel is, amelyek a harmonikus, nyitott személyiséget improvizációkra épülő helyzetgyakorlatokkal és relaxációval kívánják elérni.

A drámapedagógia elsősorban a tanár és a diák (a gyermek játékos) hajlandóságára épít, a rögtönzéses technikákra, a metakommunikációkra. Épít a ritmusra és a rítusra, a jelzésekre és a bábos animációkra, a gyerekjátékok eszköztárára.

A drámapedagógia magyar hívei szellemi elődeik között tartják számon Comenius, a tanító Csokonai Vitéz Mihályt, Karácsony Sándort és Mérei Ferencet.

Alkalmazási területe az óvodától az alap- és felsőfokú iskolákon keresztül a klubokig, szakkörökig.

A Magyar Drámapedagógiai Társaságot pedagógusok és népművelők alapították abból a célból, hogy a drámapedagógiai módszerrel segítsék a magyar iskolai és iskolán kívüli gyakorlat humanizálódását és demokratizálódását. Tagjai szolgálni akarják azoknak a szakembereknek az érdekeit, akik e módszerrel kívánnak dolgozni. Szolgáltatást akarnak nyújtani, szakmai információkkal kívánják ellátni rendes és pártoló tagjait, az érdeklődőket. Szeretnék, ha e módszer bekerülne a főiskolák és egyetemek tanrendjébe, valamint a pedagógusok továbbképzésébe. A társaságnak rendes és pártoló tagja lehet minden jogi személy, vállalat, amelyek anyagi vagy dologi támogatásban szeretnék részesíteni a társaságot. Ők olcsóbban vehetnek részt drámapedagógiai táborokban, képzési- és továbbképzési alkalmakon. (Címük: Magyar Drámapedagógiai Társaság, Budapest I. Corvin tér 8. 1011.)

- s - a

Veszélyben az óvodai ellátás?

TILTAKOZNAK AZ ÓVÓNŐK

A napokban kezembe került a Pedagógusok Szakszervezete Országos Óvodai Tagozatának állásfoglalása, melyből csak a leglényegesebbet idézem: „Aggodalommal és felháborodással tölt el bennünket az az államháztartási koncepció, mely szerint az óvodai ellátást kivesszük az állami feladatok sorából, s az önkormányzati szervek finanszírozási körébe utalják. Az államháztartás reformjának általunk ismert elképzelése nem veszi figyelembe, hogy a családok jelenlegi anyagi helyzete, a kétkeresős családmódeli igényli az óvodai ellátást, az intézmények állami fenntartását.” Hogy miről is van szó? Arról, hogy a Költségvetési Reform törvény tervezet koncepciójában néhány oktatási intézményt (napközi otthonok, kollégiumok, egyetemek, főiskolák), köztük az óvodákat a művelődési tárca hatásköréből a tanácsok kezelésébe kívánják adni. Az önkormányzatok erősítése önmagában dicséretes tény. Ám, ha pénzügyi és egyéb vonatkozásait nézzük, már nincs okunk örülni. Mert hiába a nagy önállóság, a működéshez pénz is kell, méghozzá sok. S ez az, aminek a tanácsok híján vannak. A sovány pénztárcájú Művelődési Minisztérium, hogy könnyítsen anyagi szorongatásain a tetszetős autonómiára hivatkozva lead néhány oktatási intézményt, s ezzel egycsapásra megszabadul azok finanszírozási költségeitől.

S a tanácsok? A kényszerhelyzetben nem sok választási lehetőségük marad. Vagy bevételeikhez igazítják a területükön működő intézmények költségvetését, vagy a többlet megterhelést áthárítják a szülőkre, ami ugyebár újabb problémákat vet fel.

- A kistélepüléseken, de a városokban is a helyi önkormányzatok jóindulatától függenének a költségvetési reform koncepció szerint a jövőben az óvodák – panaszoja Gulyás Tamásné, a szabolicsfalui óvoda vezetője. Ha teszsem azt, úgy döntenek, hogy 12 gyerekért nem érdemes egy óvodát fenntartani, inkább vendéglátóipari egységet létesítenek abból a pénzből, kihez forduljunk? E reformkoncepció zsúfolt óvodákat, anyagilag alaposan megterhelt szülőket, s felmérhetetlen foglalkoztatási gondokat rejti magában.

„Mindezek alapján kérjük az illetékes megfontolt felelősségteljes döntését, és ennek érdekében a közvélemény meghallgatását!”

Cseke Hajnalka

Tizennégyen Európából a Mondiale-ra

Még három hely kiadó

A futballszerdán Európában minden eldőlt, befejeződtek a világbajnoki selejtezők, az öreg kontinens számára „kiutalt” 14 vb-döntős hely már foglalt. A rendező olaszoknak nem kellett megküzdeniük a jövő nyári rajlért. A további 13 pozícióért folytatott küzdelmek végén legfeljebb az a megleset, hogy Franciaország és Dánia nemzeti együtteseik csak nézői lesznek a Mondialénak. A többi: papírforma.

A december 9-i sorsolás előtt három csapat kivételével ismert a 14. labdarúgó vb-döntő mezőnye. A részvételi számot tekintve toronymagasan vezet Brazília, amely eddig egyetlen finálét sem hagyott ki. A rangsorban a rendező olaszok következnek (12), majd az NSZK és Argentína (10-10) jön a sorban. (Megjegyzendő: a második világháború előtti Németország 1934-ben és 1938-ban képviseltette magát. Ha a mostanáig emlegetett német egyesítés létrejön, akkor elképzelhető, hogy hamarosan ez a lista is módosul.)

Az afrikai zónából két csapatot várnak még a 24-es mezőnybe, a CONCACAF-zónában pedig Trinidad és Tobago vagy az Egyesült Államok harcolhat ki részvételi lehetőséget. A 21 döntős válogatott közül érhetően sok dicséret kijár Írország, az Egyesült Arab Emírségek és Costa Rica

együtteseinek szakvezetőinek. Ez a három csapat ugyanis először jutott el a küzdelmek végső szakaszába. Bizonyára nemzeti hősként ünneplik Jenei Imrét is. A román válogatott szövetségi kapitánya pontosan 20 év várakozás után lepte meg a sportágot kedvelőket azal, hogy az 1970-es mexikói vb után újra döntős helyet harcolt ki Bálintékkal.

A részvételi számot tekintve a következő a lista:

Európa:

Olaszország 12. rajt, Románia 5., Svédország 8., Anglia 9., Szovjetunió 7., Ausztria 7., Jugoszlávia 8., Spanyolország 8., Írország 1., Belgium 8., Hollandia 5., NSZK 10., Skócia 7., Csehszlovákia 8.

Dél-Amerika:

Argentína 10., Brazília 14., Uruguay 9., Kolumbia 2.

Ázsia:

Koreai Köztársaság 3., Egyesült Arab Emírségek 1.

CONCACAF-zóna:

Costa Rica 1.

A hat világrégióból mindössze az Óceánia/Izrael néven szereplő csoport nem ad döntőt, Izrael együttese ugyanis az összesítésben 1-0 arányban alulmaradt a Kolumbiával vívott interkontinentális selejtezőn.

Budapesten a tájfutás vezérkara

Bár a tájfutók versenyidénye már véget ért, de ez nem jelenti azt, hogy csend honol a sportágban. A sportolókól a vezetők vették át a főszerepet. A Nemzetközi Tájfutó Szövetség (IOF) elnöksége péntektől vasárnapig Budapesten tartja ülését. A tanácskozás „háziasszonya” az egyedüli magyar elnökségi tag, Monspart Sarolta (1982. óta tagja a vezetőségnek).

A nemzetközi szövetség elnöksége évente három-négy ülést tart, Magyarországon utoljára 1985-ben talál-

kozott a vezérkar. A mostani tanácskozás egy kicsit eltér az eddigiektől, ugyanis szélesebb körű lesz. A kilenc elnökségi tag mellett az öt bizottság – technikai, gazdasági, propaganda, tájékoztatósi, sifutó és térképbizottság – elnöke is részt vesz a megbeszélésen. S a helyszín is szokatlan: a budai Normafa Hotelban tanácskozunk. Rajtam kívül ugyanis minden elnökségi tag ma is aktív tájfutó, s igényelték, hogy a megbeszélések között is módjuk legyen a gyakorlásra.

Országos Erőemelő Bajnokság Orosházán

Immáron harmadik alkalommal ad otthont a délalföldi kisváros az országos felnőtt Erőemelő Bajnokságnak. Orosházán, november 18-án holnap délelőtt 9 órakor a Petőfi Művelődési Központban lépnek dobogóra az erős emberek. Az előzetes nevezések szerint 16 csapat sportolói küzdenek meg a felnőtt bajnoki címekért. Többek között elküldi versenyzőit Orosházára a Csepel, a budapesti Botond, a budapesti Lakótelepi Sportegyesület és a budai tizenegy, valamint vidékről bemutatkoznak az egriek, az ózdiak, a miskolciak, a debreceniek, a győriek és a mezőtúriai a hazai közönségnek. Békés megyéből Békéscsabáról, Gyuláról és Gyomaendrődről lépnek dobogóra az erős emberek. A legjobbak, a dobogósok érem- és oklevéldíjazásban részesülnek. Az összetett verseny első helyezetteje és az abszolút verseny dobogósa értékes tiszteletdíjakat vehetnek át. Az előkészületekről Musztafa Imre, az orosházi Toldi Klub edzője elmondotta, minden készen áll arra, hogy színvonalas vetélkedésben dőljön el az egyes súlycsoportokban a bajnoki cím sorsa.

A házigazdák, az idejű junior magyar bajnokok, nagy elszántsággal készülnek a bemutatkozásra. Első alkalommal lépnek dobogóra a női erőemelők ezen a viadalon. Néhány fővárosi versenyző mellett az orosházi fiatal tehetség, Horváth Katalin is dobogóra lép. Az egész napos rendezvényt bodybuilding-bemutató teszi színesebbé.

Verasztó Lajos

Nincs húsz játékos?!

Az épület összedőlt, lehet alapozni – fejezi be értékelő cikkét a magyar válogatott világbajnoki vészőfutásáról az MTI. Alapozni, de miből? Ha elfogadjuk azt a közelmúltban napvilágot látott helyzetelemzést, hogy a világ élvonalával szemben az előkészítő csoporttól a felnőttekig 15 éves a lemaradásunk, akkor a felépítendő házzal kapcsolatosan nem lehetnek különösebb illúzióink. Milyen jó dolog is volna, ha a Sevillában megalázó szerepre kényszerült válogatottat le tudnánk cserélni az utánpótlás, valamint a nemrég kialakított olimpiai válogatott tagjaival. De tartok tőle, hogy velük sem lenne ütőképesebb csapatunk, olyan, amelyik ki tudná harcolni az 1992-es Európa-bajnoki szereplést. Akkor mi a teendő? Vonuljunk ki látványosan az európai futballéletről, s addig ne jelenkezzünk nemzetközi porondon, míg ezt a világ élvonalával szembeni 15 éves lemaradást legalább ötre nem csökkentjük? Semmiképpen sem ez a be-, illetve elzárkózás lenne az üdvözítő megoldás, mert összességében többet ártana, mint használna. Arról nem is beszélve, hogy most így romokban heverve is van esély arra – a dicső magyar futballmúlt miatt –, hogy nyereséges túrán vegyenek részt „aranylábúaink”. S akkor, amikor a gazdasági helyzet és az eredménytelenség miatt csökken a futballra fordítható pénz, akkor kényszerűségből is keresni kell ezeket a lehetőségeket. Az csoda, hogy még vannak. Hála Puskás Öcsiéknek, hála az aranycsapatnak, hála a távolabbi múlt nagy magyar játékoségységeinek. A világ még a fentiek mítoszában él, nem akarja elhinni, hogy a magyar futball idejűt. Ha elhinné... akkor annyi meghívást kapnánk, mint mondjuk Málta vagy Izland.

Mélyponton, nagyon mélyen van a futball minálunk, de azt valahogy nem akarom, nem tudom elhinni, hogy nincs a 320 NB I-ben játszó focista között olyan húsz játékos, amelyből ne lehetne összehozni egy olyan válogatottat, amely a soron következő Európa- és világbajnoki selejtezőkön ne tudná kiharcolni a továbbjutást. (Tudom, a kijutás ténye nem orvosolná az összetett morális és szakmai problémákat.) De előbb meg kellene találni azt az embert a kapitányi posztra, aki képes ezt a háromtucatnyi embert megtalálni és belőlük csapatot alkotni.

Mint ahogy Mezei tette 1986 előtt. Erre az európai közép-szinthez való felzárkóztatásra – nem többre – a megfutamodott és megfutamított honi mágus Verebes lenne képes...?

Bálint Gy.

Forma-1 vagy Hungaroring Rt.

Megindult egy pozitív folyamat

A napokban ülést tartott a Forma-1 Autóverseny Szervező és Rendező Gazdasági Társaság igazgatótanácsa. Ezen Kálnoki Kis Sándor közlekedési, hírközlési és építésügyi miniszterhelyettes a tárcaközi egyeztetésen előzőleg jóváhagyott javaslattal állt elő, miszerint a Hungaroring tüzelésére létre kellene hozni egy olyan részvénytársaságot, amelyben a tagok a tényleges befektetés szerint lennének tulajdonosok. A Forma-1 Gt-ben érdekelt vállalatok vezetőinek véleménye az előterjesztésről.

Torma Imre, a Hungarocamion Nemzetközi Autóközlekedési Vállalat vezérigazgatója:

– Kétségtelen, megindult egy pozitív folyamat, ami elsősorban annak köszönhető, hogy végre vannak olyanok, akik az ügy gazdájának tekintik magukat. A Közlekedési, Hírközlési és Építésügyi, valamint a Kereskedelmi Minisztérium vezetőire gondolok. A jövővel kapcsolatban még mindig sok a bizonytalansági tényező, azonban már bizonyos, hogy a Forma-1 Gt. Az év végén megszűnik. A dolgok jelenlegi állása szerint egyelőre talán egy kft. veszi majd kézbe a feladatok irányítását, s csak 1991-től jöhet létre az új részvénytársaság. Ami vállalatunkat illeti: mi is, akárcsak a többiek, biztosítékokat szeretnénk, ám valószínűleg megtartjuk érdekeltés-

günket, annál is inkább, mert az elkövetkezendő években szeretnénk a Hungaroringen megrendezni kamionversenyünket.

Dr. Medgyes Zsuzsa, az Idegenforgalmi és Propaganda Vállalat idegenforgalmi igazgatója:

– Az elképzelések alapján véve nagyon jónak tűnnek, de én például azzal nem értek egyet, hogy külön jön létre egy Forma-1 Rt. és egy Hungaroring Rt., ugyanis a rendezvény és a létesítmény egymástól elválaszthatatlan. A jelenlegi állapot még igen „cseppfolyós”, többet tudunk majd a részletekről, ha a kormánydöntés is megszületik. Természetesen a vállalatunk tanácsa mondja ki a végső szót arról, hogy csatlakozunk-e vagy sem, de azt hiszem, nem zárkozunk el az Rt.-tagság elől. Egyébként is mi a többieknél szorosabban kötődünk a Hungaroringhez, hiszen 1987-től az ottani gyorsasági motoros világbajnoki futamoknál versenyrendezői is vagyunk.

Horváth Jenő, a Cooptourist Utazási Iroda vezérigazgató-helyettese:

– Már hónapokkal ezelőtt úgy határoztunk, hogy kilépünk a Gt-ből, s levelünket el is juttattuk az illetékesekhez. Tudunk arról, hogy a közeljövőben lényeges változások várhatók, de a megváltozott körülmények között is kitarunk korábbi döntésünk mellett.

Köszöntjük
HORTENZIA
és
GERGŐ
nevű olvasóinkat.

Hortenzia a Horzensius római nemzetségnév nőiesített formája. A hasonló nevű növényfajta, amelynek *Hydrangea opuloides* nevű fajtáját nálunk dísznövényként termesztik, nevét Ph. Commerson (1722-1773) francia botanikus alkotta az egyik kutatóútjában résztvevő Hortense Lepout asszony keresztnévéből. A Hortenzia név francia formája ugyanis: Hortense. A Hortensius nemzetségnév a latin hortensis melléknév származéka, jelentése: kert. A melléknév a hortus (kert) szó származéka.

Gergő a Gergely név magyar alakváltozata. Fejlődési sora: Gergely, Gergé, Gergő. A Gergő tehát nem – ő kicsinyítőképzős származék, mint azt néhányan vélték.

A Nap kél: 6.51 órakor
nyugszik: 16.07 órakor

A Hold kél: 20.06 órakor
nyugszik: 11.30 órakor

Napsütéses, hideg nappal

A napsütés mellett felhőátvonulások várhatók, legfeljebb északkeleten lehet átfutó hózápor. Pénteken szinte zavartalanul napos, száraz, hideg időre számíthatunk, jelentősen mérséklődik a még gyakran viharos északi szél.

Hajnalban általában -3, -8 fokig süllyed a hőmérséklet, de a szélvédett helyeken -10 fok körüli hideg várható. Délutánra csupán -1 és plusz 4 fok közelemelkedik a hőmérséklet.

Törődjünk többet a kreativitással!

Fiatal jogász nő ismerősöm nemrégiben az Amerikai Egyesült Államokban járt. Tapasztalatairól beszámolt nekem.

– Képzeld – mondta –, jártam egy általános iskolában. Meglátogattam a tanóra alatt ötödikes unokaöcsémét. A gyerekek éppen szavazni tanultak az állampolgári ismeretek óráján. Még az urnát, a szavazócédulákat is imitálták nekik. De ez még semmi! A tudományos ismeretek óráján a tanár feladatul adta: próbálják meg elképzelni, ki, mikor, hol és hogyan találta fel a patogatott kukoricát, és írják meg annak az embernek a történetét. Szólj hozzá! – és választ sem várva, az útké-

reszteszítésben elrobogott a másik irányba.

A dolog azóta sem hagy nyugodni. Most már értem a másik világ állampolgárainak talpraesettséget, magabiztosságát, gyakorlatiasságát.

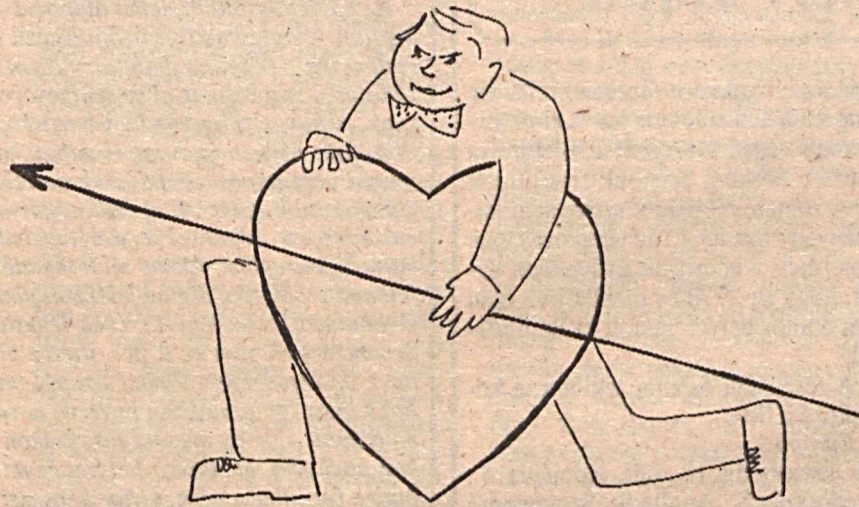
Könnyű nekik, ha nem is az anyatejjel, de már az iskolában megtanulják azt, amit mi még felnőt fejjel sem értünk! Mi lenne, ha mi is hozzákezdünk kreativitást és gyakorlati ismereteket tanítani már az általános iskolában! Gondolva arra, hogy nem mindenki szerez majd diplomát, de az Élet útvesztőjében bizony mindenkinek tudnia kellene, kisebbségi érzés nélkül, eligazodnia.

–s–a

Csütörtöktől új gyorsvonatpár közlekedik december 23-ig Budapest és Bécs között, mint a Liszt Ferenc Euro City vonat mentesítő járata. A Keleti pályaudvarról 6 óra 32 perckor indul, Győrbe 8 óra 8 perckor érkezik, s tíz óra előtt néhány perccel fut be a bécsi Nyugati pályaudvarra. Este 17 óra 45 perckor indul vissza és 21 óra 10 perckor érkezik Budapestre.

A MAV a karácsonyi bevásárlások megkönnyítésére indítja ezt a szerelvényt. Figyelemmel kísérik az utaslétszámot, s ennek megfelelően növelik, vagy csökkentik a kocsik számát.

SZÁVAI | KALENDÁRIUM
Géza | November 17: Hortenzia

Szívdobbanás

Itt remegnek térdem: „Szia,
Légy az enyém, Hortenzia!”

Mi szívemen, az a számon:
Dobog a Hortenzív-osztályom!

Az OKHB hitelakciója

– Az Országos Kereskedelmi és Hitelbank Rt. a Világbank által kisvállalkozóknak biztosított kölcsönök folyósításában szélesíti szolgáltatásait; pályázatot hirdet ipari és mezőgazdasági kisvállalkozók számára. A világbanki feltételekhez igazodva az ipari kisvállalkozóknak hároméves lejáratú, a mezőgazdasági kisvállalkozóknak 10 éves lejáratú hirdetnek kedvezményes kölcsönöket. A hitelek kamata 15,5 százalék. Az OKHB eddig mintegy hatezer kisvállalkozó különböző ügyleteit finanszírozza, s mintegy 600 millió forintot fordított

a kisvállalkozók tevékenységének hitelezésére. A pénzügyintézet mintegy egymilliárd forintot különít el a világbanki kölcsönök folyósítására. Emellett a bank saját forrásból is hozzájárul a kisvállalkozások finanszírozásához.

A mezőgazdasági vállalkozásoknak azért biztosít több mint háromszor annyi futamidőt az OKHB, mert egyetért azzal a kormányzati állásponttal, hogy a mezőgazdaságban ennyi idő kell a termelőeszközök megvételére és azok megtérülésére.

– A MÚOSZ elfogadhatatlannak tartja a csehszlovák hatóságok magyar újságírókkal szembeni újabb, agresszív fellépését. Értetlenül és felháborodva állunk a senki érdekeit nem szolgáló rendőri erőszak fokozódása, legutóbb a Magyar Nemzet Prágába akkreditált újságírója, Láng Péter durva bántalmazása előtt.

Ismételten felkérjük a Nemzetközi Újságírószervezetet és a Csehszlovák Újságíró Szövetséget, hogy határozottan lépjenek fel a szakmai kapcsolatainkat is megterhelő jelenségekkel szemben.

Csak a láncukat veszíthetik?

Napok óta furcsa tartalmú, időről időre felbukkanó hír, hirdetés, közlemény – mikor milyen formában jelentkezik – tartja izgalomban a Dunántúli Napló olvasóit. Egyik polgártársunk eszerint 150 ezer forint jutalmat ígér annak, aki három hónappal ezelőtt, egy „incidens” következtében elveszített nyakláncra nyomára vezet.

Elgondolkodtató eset. Rögtön az jut az ember eszébe: te jó ég, mennyit érhet az a lánc? A következő gondolat pedig az „incidens” szó körül matat, s már kevésbé jóhiszemű: aha, akinek ilyen értékes lánc lóg a nyakában, nyilván az élet azon részében mozog otthonosan, ahol nagy pénzek és nagy pofonok röpködnek...

Aztán sok mindenféléről lehet elmélkedni, kinek kinek vérmérséklete és politikai beállítottsága szerint. Nekem – hála a gondos ideológiai alapvetésnek – egy kicsit kajánul-kitekert Marx-idézet is eszembe jutott. Hiába, változnak az idők. Ma már nem csak a proletárok veszíthetik el a láncukat...

L. S.

– Kanadában szerdán megkezdődött a háborús bűnökkel vádolt Finta Imre, Kanadában élő egykori szegedi csendőr százados pere. Finta az összes vádpontban ártatlannak mondta magát. A vád ellene az, hogy 1944 nyarán ő vezette 8617 magyar zsidó bezárását egy szegedi téglagyárba, ahol elrabolta értékeiket, majd kényszerítette foglyait, hogy felszálljanak arra a vonatra, amely az auschwitzi és strasshosi koncentrációs táborokba vitte őket. A vádpontokban szerepel halált okozó bűnös gondatlanság is. A tárgyalás várhatóan 3 napig fog tartani.

– Az első fokozatú halálos ítéletet enyhítve a Legfelsőbb Bíróság életfogytiglani szabadságvesztésre ítélte Potvorszki Józsefet, aki múlt év decemberében brutálisan megölte két 8 éves fiúgyermekét.

A másodfokon hozott ítélet megváltoztatta a Heves Megyei Bíróság ítéletét, s – mellőzve az aljas indok megállapítást – különös kegyetlenséggel, több emberen elkövetett emberölés büntetésében találta bűnösnek a 36 éves Potvorszki Józsefet. A kiszabott életfogytiglani ítélet jogerős.

A SZEKSZÁRDI
505. IPARI SZAKMUNKÁSKÉPZŐ INTÉZET
FOLYOSÓGALÉRIÁJA
BEMUTATJA
VESZTERGOMBI
JÁNOS
FOTÓK

Megjelent a Magyarok

című folyóirat 6. száma!

Az évfordulók jegyében komor tartalommal, izgalmas témákkal: október 6. és október 23. szellemében. Illyés Gyula, Kassák Lajos költeményei a zsarnokságról, elfeledettnek hitt szerzők és sorok az 56-os forradalomról, köztük Sinka István 56-os versei. Bevezetőt Medvigy Endre írt hozzá.

Szabó Lőrinc, Tamási Áron forradalmat üdvözlő gondolatai, Timár Máté „A Lord” című regényének részlete, amit Gimes Miklós emlékének jegyzett.

Pomogáts Béla Tizenkét nap című tanulmányában az „irodalmunk az 1956-os forradalomban” témakörben ad áttekintést. Visszaemlékezések az 1956. december 12-i egri sortűzre szemtanúk, nyugalmazott orvosok és a hivatalos közlemény tükrében.

Természetesen állandó téma az erdélyi kisebbség sorsa és a Magyarok 6. számában is levélbontás. Vélemények, üdvözlő sorok Békéscsabáról, Honoluluból, Párizsból, Washingtonból, Montreálból, Bécsből.

Keresse Ön is a Magyarokat!

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve:.....

Címe: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó):.....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül az alábbi címre adják fel:

Vidéken: Postahivatal, helyben
Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR)
Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

APRÓHIRDETÉS

Biohumuszgilliszta előnyös feltételekkel, OTP hitelre is kapható. Érdeklődni: egész nap Tolna, Alkotmány u. 48. Telefon: 74/40-300/26 munkaidőben.

Antik kisméretű íróasztalt vennék reális áron. Telefon: 1-155-393.

Horoszkóp alapján, tanácsadás életvezetésre, problémamegoldásra, párkapcsolatra. Személyes fogadás időpontjának megbeszélése a 1-155-393 telefonszámon.

Gépjárműtechnikus állást keres Tolna megyében. „Minden megoldás” jeligére kiadókban.

Szekszárd, Ságvári u. 8. szám alatt kétszintes, 4 szobás lakás eladó. A szennyvíz és a víz rendezetlen.

Kertes családi sorház eladó. Szekszárd, Ságvári u. 34. Érd.: du. 14 órától.

Garázst bérelnék a Csatári torokban. Érdeklődni: 16-227-es telefonon.

2 db 5 tonnás IFA tehergépkocsi eladó: az egyik állatszallító ráccsal felszerelt + pótkocsi, a másik magasító ráccsal, ponyvával. Érdeklődni lehet: Tolna, Fürdőház u. 8. Telefon: 40-291.

Nemesesincsilák felszereléssel, táp, homok biztosítással, legelőnyösebb kedvezménytel tenyésztőnek eladók, előjegyezhető. Élő állat vagy prém visszavásárlás megoldott. Ugyanott többszörös győztes szülőktől dobermann és hasky (szibériai szánhúzó) kiskutyák. Érdeklődni: Várffy, Szálka, Kossuth u. 71/a, vagy 74/16-382-es telefonon.

Szállkán, kb. 60-80 m²-es helyiség víz, villany (3 fázis) és fűtési lehetőséggel hasznosításra kiadó. Érdeklődni: Várffy, Szálka, Kossuth u. 71/a, vagy a 74/16-382-es telefonon.

Törpeharcsa folyamatosan kapható a Czikk halasüzletben.

Hirdetését telefonon is feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

Angol-Magyar-English-Hungarian
Fordítások
Translations

ACCURAPID
Translation
Services, Inc.

- Műszaki és kereskedelmi fordítások
- Magyar és angol anyanyelvű fordítók
- Pontos, megbízható munka
- Magyar- és angol-nyelvű fényszedés
- Technical & Business Translations
- Native Hungarian and American Translators
- Accurate, Reliable Service
- Hungarian & English Phototypesetting

806 Main Street
Poughkeepsie, New York 12603 - USA
☎ 914-473-4550 • Fax: 914-473-4554

DÁTUM

Nemezis és nem ez is

Az MSZMP-nek titulált kezdemény ideiglenes ügyvezető testülete ismét bevés-tetve nevét az „örökkévalóságba”: ál-állásfoglalást tett közzé a népszavazással kapcsolatban. Már az megejtően kedves, hogy tagjainak belátására bízta: el-mennek-e szavazni, avagy sem. Így aztán mindenképpen pártszerűen cseleksze-nek az őket követők, s egyben visszazugárzik valami a régi bölcs döntések kecs-kés-káposztás idejéből – is.

Ami hogy kerül ide a Nemezis? Az természetesen szuverén joga bármely párt-nak, szervezetnek, hogy nemet mondjon, de az sem mindegy, ki, milyen indokkal teszi. Az MSZMP azt állítja, „a magyar jobboldali pártok” ármánykodása ez az egész szavazási ügy. Ez tulajdonképpen természetes: a szélsőbalról nézve min-denki más jobboldali. A bosszúállás istene, a Nemezis gyakori jelzője a magyar irodalomban: a vak. Ez esetben szintén az, mert hamisan általánosító érvekkel ragaszkodik vélt igazához, csak azért, hogy elverhesse a port azokon, akik az elődjének mondott szervezetet ráhangolták: vakaróddzék ki a sztálinizmusból.

S itt van a buktató: nem ez is, de micsoda különbség! Nem csupán könyvekből tudják férfitársaim, hogy a nők hányféleképpen tudnak nemet mondani. Van ha-tározott, konok, főlháborodott nem, létezik halogató (még) nem, hallani nevető nemeket. Ahány, annyi féle, de egyben megegyeznek: visszautalnak a kérdező és a válaszadó helyzetére, jellemére, válaszána okaira – a hangsúllyal. Jaj, majd elfeledtem: van még odaadó nem is. Igaz, nem az MSZMP-é... Töttös Gábor

Elégedetlen képviselők

Az adótvörvények módosításáról, il-letve a jövő évi költségvetés irány-elveiről tanácskozott csütörtökön a Parlamentben az Országgyűlés keres-keletmi bizottsága.

Az élénk vitában felszólaló képvise-lők többen is jelezték: nem értenek egyet a tervezett módosításokkal, in-dítványozták az adózási kulcsok vál-toztatását. Mások annak szerint a tör-

vénymódosító javaslat továbbra sem javítja az alacsony keresetűek pozíció-ját a túlzott adóterhek mellett nincs, ami ösztönözze a vállalkozókat a tőke-befektetésre. A képviselők elégedetle-nek voltak amiatt is, hogy a költségve-tési irányelvek között nem szerepel-nek olyan intézkedések, amelyek az államháztartás takarékoságát szolgál-nák.

Kennedy is szivarozik...

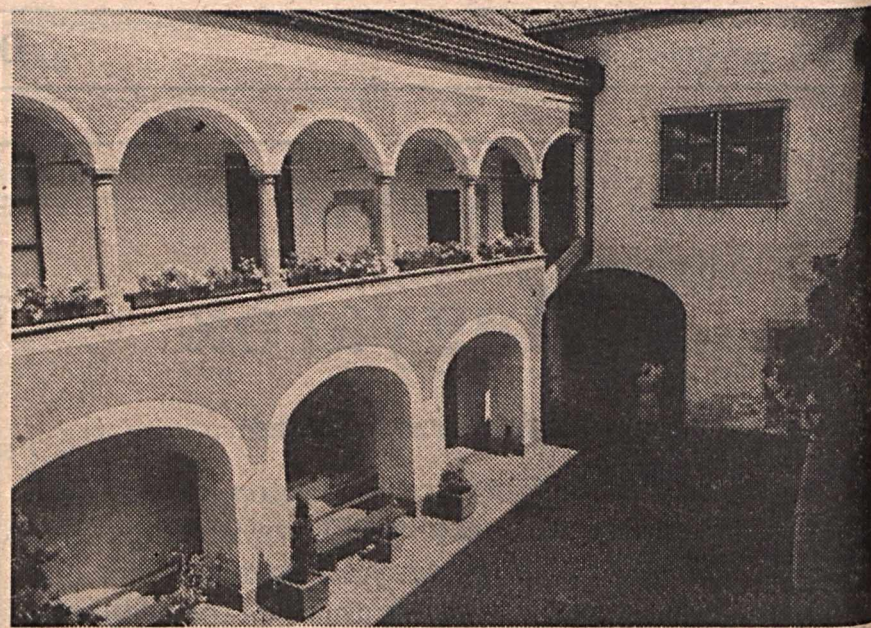
Csütörtök a dohányzás elleni harc napja volt Amerikában és a szokásos reklámkampány ezúttal jó ügyet szolgált: a dohányzásnak évi 390 ezer halálos áldozata van az Egyesült Államokban. – A nikotin az első számú közellenség, jelentet-te ki Edward Kennedy szenátor, emlékeztetve arra, hogy minden ká-bítószerező gyermek és fiatalokú a cigarettával kezdte. Kennedy egyébként szivarozik, de ez alk-a-lomból ígéretet tett, hogy megpró-bál leszokni.

– Felrobbant a pekingi magyar csirkevendéglőben újonnan felszerelt kínai gyártmányú bojler. A baleset kö-vetkeztében egyelőre szünetel az első, Kínában létesített magyar vendéglő üzemeltetése. A túlfeszített gőznyo-más következtében történt robbanás valóságos rakétaként lőtte ki a ven-déglő tetőzetét át a bojlerrel, amely tí-zenhat méteres repülés után csapódott be.

– Föld alatti nukleáris robbantást hajtottak végre szerdán az Egyesült Államok nevadai kísérleti telepén. A töltet hatóereje 20 kilotonna volt, a kísérlet fegyverzetkutatói célokat szolgált. Ez volt az idei tizedik beje-lentett kísérleti robbantás az USA-ban.

Picasso-kép a kocsmából

Több mint negyvenmillió dollárért kelt el a Sotheby cég New York-i auk-cióján szerdán Picasso Au Lapin Agile című festménye. A kép Picasso rózsaszín vagy Harlekin korszakából való. Őnarckép, amelyet Picasso 1905-ben, 25 évesen festett egy párizsi kocsmá-rosnak ingyen ételért és italért. A fest-ményen Picasso, mint Harlekin áll a kocsmapulznál egy nővel – Germaine Pichot-val –, és láthatóan utálkozva néznek egymásra. (Picasso ezt a nőt okolta legjobb barátjának 4 évvel ko-rábbi öngyilkosságáért.) A festmény sokáig lógott bekeretezetlenül az Au Lapin Agile (A Fűrge Nyúlhoz cím-zett) kocsmá falán.

Jövőre is lesznek ünnepi hetek Sopronban. Erről tartottak tegnap sajtótájékoztatót a rendező szervek.

Pótolhatatlan pótmegoldás

Csehszlovákia szerdán megkezdte a gyakorlati előkészületeket arra, hogy az eredeti tervektől eltérően saját terü-letén töltsé át a Duna-medret és ezzel lehetővé tegye majd a bős-nagymarosi vízlépcsőrendszer bősi erőművének a működtetését. Az áttöltési munkálatok pontos helyét kedden jelölték ki.

A televízió szerda esti tudósításá-ban azt hangoztatta: miután Csehszlo-vákia a Magyarországgal folytatott tárgyalásokon minden lehetőséget ki-merített, hogy megakadályozza a

csehszlovák fél gazdasági vesztesége-it, a szlovákiai Guttor térségében meg-kezdtek a pótmegoldás előkészítő munkálatait. (Azaz a Duna medrének saját területén való áttöltését). Cseh-szlovákia az eredeti tervvel szemben megváltoztatta a körtvélyesi tározó teljes koncepcióját, hogy megkezd-hessék a vízlépcső működtetését. A „pótmegoldásnak részben csökken-tenie kellene a munka leállítása miatti károkat” – hangzott el a csehszlovák televízióban.

Svájci könnyítés

Svájc azt tervezi, hogy könnyíti a magyar, lengyel és az NDK-beli turis-ták beutazását az országba. A három ország vonatkozásában felülvizsgálják a meghívólevéllel, illetve a pénzzel kapcsolatos rendelkezések szükségességét, és néhány napon belül döntést hoznak.

Az idei hitelfelvétel eddig kétmilliárd dollár

Szeptember első felében a Magyar Nemzeti Bank osztrák schillingben, japán yenben és az Európai Közösség elszámolá-si számlapénzében, ECU-ban, majd 400 millió dollár összegben bocsájtott ki és ér-tékesített kötvényt s jutott ily módon kon-vertibilis devizához. Az elmúlt esztendő-ben a nemzetközi pénzpiacon a hitelfelvé-telek együttes összege 452 milliárd dollárt tett ki, s ennek csaknem a fele, 225 milliárd dollár kötvénykibocsátás formájában reali-zálódott.

A hitelfelvétel összegben és arányban második jelentős formája a szindikált – több bank által együttesen nyújtott – köl-

csön. Az elmúlt évi nemzetközi hitelforga-lomban a szindikált kölcsönök összege 127 milliárd dollár, aránya pedig 28 száza-lék volt. Ugyancsak az elmúlt évben a Ma-gyar Nemzeti Bank 2,3 milliárd dollár kon-vertibilis devizát szerzett a nemzetközi tő-kepiacokon. Ebből 900 millió dollár, tehát mintegy 40 százalék volt a kötvénykiboc-sájtás.

A nyertes lottószámok:

30, 31, 47, 51, 52

Holnap
számunkban
olvashatják

újabb
szovjet
anzikszunkat

Kiadja a Dátum Rt. magánkiadásban. Főszerkesztő: Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Töttös Gábor (külpolitika). Olvasó-szerkesztő: Kis Pál István (belpolitika). Rovatvezetők: Bálint György (sport), Szávai Géza (kultúra), Takács Zsuzsa (szociálpolitika). Külföldi tudósítók: Szalai Antila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs), dr. Vezényi Pál (Zürich), Vigh József (Toronto). Felelős vezető és kiadó: dr. Károly István. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 74/16-277. Fax: 74/15-275. A budapesti iroda címe: 1023 Bp. Harcsa u. 2. Tel.: 11-52-744. Nyomja az Athenaeum Nyomda Budapest VII., Lenin krt. 7. Felelős vezető: Szlávik András vezérigazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkiadó postahivatalnál, a kézbesítónél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és La-pellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest XIII., Lehel u. 10/A. közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénz-forgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egy hónapra 200 Ft, negyedévre 600 Ft, félévre 1200 Ft, egy évre 2400 Ft. Indexszám: B/PNL/31/TO/1989. ISSN-szám: 0864-9170.